

" uit de

KALEWALA "

gespeeld door
klas 4 en 5
van de
Vrije School Michaël
te Emmen,

geschreven door
John Eijkelkamp

Beste collega,

Je hebt nu het toneelstuk in handen, dat ik met mijn klas in de afgelopen weken heb ingestudeerd en uitgevoerd. Ik geef hier een aantal ervaringen en aanwijzingen, die je kunnen helpen om te beoordelen of het stuk geschikt is voor jou en jouw klas. Vooraf kan ik zeggen, dat het geen makkelijk stuk is om te spelen. Het vraagt van de leerkracht en de kinderen ervaring op toneelgebied. Als dit het eerste grote toneelstuk is, dat je wilt gaan spelen met je klas, zal het veel van jou en de kinderen vragen. Als het lukt om het stuk op de planken te zetten, dan zullen de kinderen en de toeschouwers een onvergetelijke ervaring rijker zijn.

duur van het stuk: ruim 11/2 uur

Zonder pauze

aantal spelers: 24

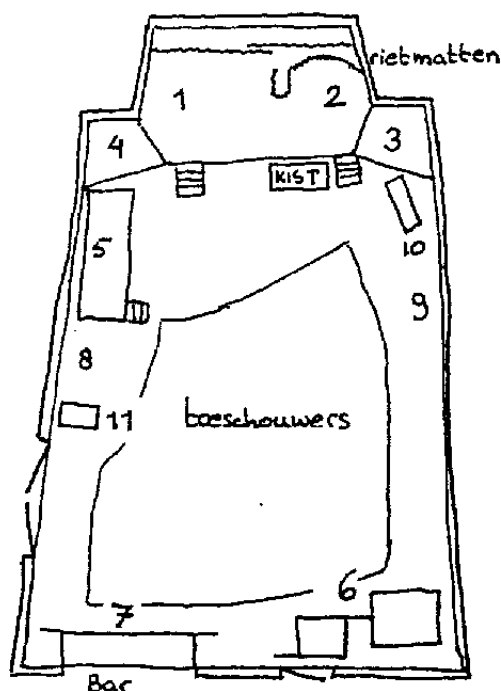
10 4e klassers

14 5e klassers

Het kan ook door meer spelers gespeeld worden, omdat er spreekkoren en zangkoren zijn. Daarnaast zijn enkele muzikanten nodig en moet er met licht worden gewerkt.

toneel: het stuk speelt op verschillende tonelen:

In Emmen was het toneel als volgt ingedeeld:



= Het aanwezige toneel was in tweeën gedeeld; de huiskamers (1) en de smidse (2) werden daar uitgebeeld. Het laatste deel (Het bruiloftsfeest) werd op het hele toneel gespeeld (dus 1 + 2).

= Naast het toneel twee kleine uitbouwjes; aan de ene kant (3) de kamer van Aino, het badhuis en de kamer van de jonkvrouw; aan de andere kant (4) de binnenplaats en de plaats waar Wäinämöinen twee keer staat om te spreken.

= Aan de linkerkant een uitbouw de zaal in (5); daar speelt zich alles af wat buiten gebeurt.

= Achter in de zaal; rechtsachter de zee met de oever (6); linksachter de regenboog (7).

= Aan beide kanten bevonden zich de koren (8 en 9) en de muzikanten hadden ook een plek (10). De belichters zaten bij (11).

Het hele stuk speelt zich op zeven verschillende plaatsen af, die soms verschillende ruimten uitbeelden. Er wordt slechts één keer van decor gewisseld. Er gaat geen toneeldoek dicht op deze manier. De verschillende plaatsen werden door de belichting aangegeven.

belichting: er is een uitgebreide belichting gewenst

Om de verschillende plaatsen aan te kunnen geven is het wenselijk, dat er op de verschillende plaatsen licht kan worden gegeven (als het kan via een paneeltje met dimmers o.i.d.). Het mooiste is, wanneer er met verschillende kleuren kan worden gewerkt.

muziek: vooraf en aan het slot; 'Kalevala' uit Finlandia van Sibelius. Tussendoor zangkoren. De muziek vind je achterin.

Ik heb het Kalevalalied vooraf met mijn klas driestemmig gespeeld en eenstemmig gezongen (met cymbaaltjes, fluiten, piano, accordeon en saxofoon).

Aan het slot zongen de kinderen het driestemmig zonder begeleiding.

De zangkoren werden eenstemmig gezongen en begeleid door accordeon, piano, cello en fluit (tweestemmig).

rolverdeling: in Emmen hebben de kinderen allemaal dubbelrollen mogen kiezen.

De ene groep speelde overdag, de andere groep 's avonds. (Veel van de kinderen wilden hoofdrollen. Dat kon zo goed worden opgelost. Zie de lijst met de rolverdeling.) Dit werken met twee kinderen per rol heeft het voordeel, dat de kinderen elkaar in hun rol kunnen helpen en stimuleren. Bovendien heb je minder last van zieke en afwezige kinderen bij het instuderen. Ze nemen elkaars plaats gewoon over.

Mijn kinderen hebben ervaring in het zelf kiezen van rollen. Het vraagt goede begeleiding.

kleding: de kleding werd voor een groot deel door de kinderen zelf meegenomen.

literatuur: Bij het vertellen en schrijven van het stuk heb ik gebruik gemaakt van:

Kalewala, het epos der Finnen - Mies le Nobel (Vrij Geestesleven)

Kalevala - Inge Ott (Christofoor)

De zilveren meren - K. Bosley (Lemniscaat)

Voor achtergrondinformatie raadpleegde ik:

Kalewala - Rudolf Meyer (Zevenster)

Kalevala - Harald Falck-Ytter (Zevenster)

Achter het toneelstuk vind je de muziek, de rolverdeling, een tekstboekje zonder toneelaanwijzingen en enkele andere dingen die je kunnen helpen bij de voorbereiding.

Ik hoop, dat je een goede keuze maakt en het juiste toneelstuk voor je klas kiest. Kies je dit stuk, dan wens ik je veel succes en plezier bij het instuderen en de uitvoeringen.

Ik hoor graag hoe het je vergaan is, wat je van het stuk vindt, welke problemen je bent tegengekomen en hoe je ze hebt opgelost. Als je vragen hebt ben ik gaarne bereid om - voor zover dat in mijn vermogen ligt - je te helpen bij het zoeken naar een oplossing. Ik ontvang graag een uitnodiging voor de uitvoering.

Wie weet, tot ziens,



John Eijkelkamp
Ruinerbrink 243
7812 RE Emmen
Tel. 05910-40285

P.S.: Ik heb het stuk geschreven mede met het oog op de paashyd, waarin we het zouden spelen. Misschien dat enkele ~~pa~~ scenes daardoor moeten vervallen of worden aangepast als je het in een andere tijd speelt (o.a. scene 11 en 12)

(EERSTE en TWEEDE RUNE)

scene 1 - inleiding, het ontstaan van de aarde en Wäinämöinen

koor 1 zingt

Wij zullen een lied gaan zingen
't lied van 't volk uit 't hoge noorden.
Tonen klinken uit mijn ziele,
willen van mijn tong nu snellen.

koor 2 zingt

Laat onz' stemmen samen smelten
om een monter lied te zingen.
't allerschoonste voor te dragen,
voor al deze lieve mensen.

koor 1 zingt

Laat ons zingen van de oorsprong,
van 't ontstaan van alle dingen.
Ilmatar, de watermoeder,
is ontstaan uit kracht der luchten.

koor 2 zingt

Op haar knie een eend legt ei'ren,
gouden, zes, en nog een ijs'ren.
En de ei'ren breken open,
Uit de stukken wordt de aarde.

koor 1 zingt

Wäinämöinen wordt geboren,
uit de grote watermoeder.
Lang drijft hij op watergolven,
kruipt dan op de kale aarde.

koor 2 zingt

Bomen zaait dan Pellervoinen,
Ook de eik groeit uit de aarde,
Zon en maan worden verduisterd
door de eik die maar blijft groeien.

koor 1 zingt

Ilmatar stuurt een klein ventje,
gans van koper is het knaapje,
hij zal vellen in drie slagen
grote eik, die d' aard verduistert.

koor 2 zingt

Nu kon weer de zon gaan stralen,
kon het zilv'ren maanlicht glanzen,
konden weer de wolken drijven,
wijd de hemel zich weer welven.

koor 1

Wäinämöinen, oud en wakker,
zaait in aarde gerstekorrels,
strooit de zaden in de aarde,
en spreekt daarbij deze woorden:

Wäinämöinen

Uit uw slaap, ontwaak, o aarde,
Scheppers land, werp af de sluimer,
laat de halmen zich verheffen,
duizend aren zich ontvouwen.
Oekko, gij, o god der hoogten,

gij, o vader in de hemel,
laat de regen nedervallen,
dat de halmen opwaarts rijzen.

koor 2

Zo werd aarde toen geschapen,
Wäinämöinen was de eerste,
was de oudste en de wijste,
hij, die oorsprong kent van alles.

(DERDE RUNE)

koor 1

Wäinämöinen, oud en wakker,
leefde nu het goede leven,
in het land van Kalewala.
Zong zijn lied'ren alle dagen,
zong de oorsprong aller dingen.
Ver in't ronde hoort men spreken
over 't lied van Wäinämöinen,
't zingen van de held zo krachtig.
Ver naar 't zuiden gaat de mare,
ook in't Noordland hoort men 't zeggen.

scene 2 - Joukahainen thuis

koor 2

Daar nu leefde Joukahainen.
Hij nu hoorde vol verbazing,
over Wäinämöinens zingen.
Hij ontstak daarop in woede
afgunst plaagde hem voortdurend
over 't lied van Wäinämöinen.
Zou hij't werk'lijk beter kunnen?

koor 1

IJlings gaat hij naar zijn moeder,
zegt haar dat hij wil vertrekken
naar het huis van Wäinämöinen
om de strijd daar aan te binden.

moeder

Ga toch niet mijn Joukahainen
't is niet goed zo'n strijd te strijden.

vader

Jij gaat niet naar Wäinämöinen,
om met hem een strijd te strijden.
Bannen zal hij jou wel zeker.

Joukahainen

Wijs is zeker vaders weten,
wijzer is mijn moeders inzicht,
maar mijn eigen zin is't beste!
'k Zing veel beter dan die zanger,
'k spreek veel beter dan die oude.

(Joukahainen gaat weg naar
Kalewala)

scene 3 - ontmoeting tussen Wäinämöinen
en Joukahainen

koor 1

Ongehoorzaam gaat hij henen,
neemt een paard uit vaders stallen,
spant het voor de gouden slede.
In galop gaat het van huis nu,
voort in tomeloze vaart dan,
Een dag, twee en nog een derde
jaagt hij voort over de velden,
tot hij komt in Kalewala.

koor 2

Wäinämöinen, oud en wakker,
had zich net op weg begeven
door het vlakke Kalewala.
Joukahainen, onbezonnen,
kwam hem tegemoet gereden.
Sleden stoten op elkander,
dissel stoot op dissel heftig.

Wäinämöinen

Waar vandaan kun jij wel stammen?
Als een dwaas kom je gereden,
j' hebt mijn slede stuk gestoten!.

Joukahainen

Ik ben jonge Joukahainen.
Waar vandaan ben jij gekomen?
Van welk slag, armzaal'ge, ben jij?

Wäinämöinen

Ik ben zanger Wäinämöinen,
Ga opzij nu, Joukahainen,
want ik ben reeds oud van jaren.

Joukahainen

Ben jij werk'lijk Wäinämöinen,
deze grote toverzanger?
Nu, kom op, laat ons dan zingen,
in't gezang de krachten meten.

Wäinämöinen

Zingen kan ik weinig lied'ren.
'k Wil graag horen, Joukahainen,
wat jij mij wel kunt vertellen.
Is jouw wijsheid werk'lijk groter?

Joukahainen

Vele dingen weet ik beter.
Grondig leerd'ik veel begrijpen:
op het dak bouwt men de schoorsteen,
bij de schoorsteen staat de vuurhaard.
't Robbenleven is vol vreugde,
spelend leeft de zeehond lustig,
hapt naar zalmen die hem naad'ren.

Houting houdt van lage waat'ren,
maar de zalm van vlakke diepten.
Mocht dit nog genoeg niet wezen,
ik weet nog veel and're dingen.
Met het rendier ploegt het noordland,
met de merrie in het zuiden,
d'eland helpt in 't verre Lapland.

Wäinämöinen

Kinderpraatjes, vrouwenkletspraat!
Spreek mij van d'oorsprong der dingen,
leer hun wezen mij toch kennen.

Joukahainen

d'Oorsprong van het meesje ken ik,
'k weet zeer goed dat't is een vogel,
dat de groene adder 'n slang is.
Pijnlijk is het hete water,
van de bergen komt het water,
koper haalt men uit de rotsen.

Wäinämöinen

Wil je verder nog iets zeggen,
of ben je nu klaar met kletsen?

Joukahainen

'k Weet misschien nog and're dingen,;
Ik herinner mij de tijden,
toen de zeeën ik bebouwde,
toen de meren ik ontstaan liet,
heuvels ik omhoog liet stijgen.
Met zes helden stond ik samen
toen de aarde werd geschapen.
'k Spande hoog het dak der hemel,
wees de maan zijn eigen baan aan.

(Wäinämöinen is woedend geworden
en spreekt Joukahainen kwaad toe)

Wäinämöinen

Leugenaar! Jij spreekt onwaarheid!
Meegemaakt heb je dit nimmer.
Toen de zeeën men bebouwde,
toen de meren men gevormd heeft,
toen de heuvels zich verhieven,
nimmer heeft men jou gezien toen.
Niet gezien en niet gehoord ooit,
toen de aarde werd geschapen,
toen de hemel werd gegrondvest,
toen de maan begon haar banen.

Joukahainen

Kan ik jou niet overtuigen,
laat dan spreken onze zwaarden.
O, jij oude Wäinämöinen,
zanger van je schone lied'ren,
laten wij de zwaarden trekken.

Wäinämöinen

Vrees zal mij niet overvallen,
voor jouw wapens, voor jouw wijsheid,
voor jouw zwaard, noch voor jouw
zwetsen.

Echter, nooit wil ik mij meten
met het zwaard van 'n arme stakker!

(Joukahainen wordt woedend)

Joukahainen

Wie zijn kracht niet durft te meten
en het zwaard niet durft te heffen,
die zal ik tot varken zingen,
hem de mond tot wroetsnoet toov'ren!

koor 1 zingt

Wäinämöinen werd ontstemd nu,
boos werd hij en vastbesloten,
zette in zijn sterke zangen,
sprak met kracht zijn toverspreuken.
Meren golfdien, 't land ging beven,
dreunend klonken koperbergen,
starre stenen schrokken wakker,
rotsen spleten van elkander.

koor 2 zingt

Oude Wäinämöinen zong nu
zong nu Joukahainen zelve
tot zijn middel toe 't moeras in
tot zijn middel diep in't drijfzand.
Joukahainen moest wel inzien,
wat hij wel had ondernomen,
om te strijden, om te zingen,
met de oude Wäinämöinen.

koor 1

Angst grijpt hem dan om het harte,
hij is nu in grote zorgen,
jammerlijk voelt hij zich zinken,
spreekt wanhopig deze woorden:

Joukahainen

O, gij wijze Wäinämöinen,
neem terug je sterke banvloek,
neem terug de toverspreuken,
laat mij uit dit oord van angsten.
Rijk zal ik je dan belonen,
'k zeg je toe een machtig losgeld.

Wäinämöinen

Wat zou jij me dan wel geven,
als ik wegneem de betoov'ring

Joukahainen

Thuis heb ik twee goede bogen.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wäinämöinen

Wat moet ik met uwe bogen?
Thuis heb ik er vele hangen,
die hun werk doen zonder jager.

koor 2

Wäinämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

Thuis heb ik twee goede boten.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wäinämöinen

Wat moet ik met uwe boten?
Zelf heb ik voldoende boten!
Vele varen vóór de winden,
and'ren kruisen tegen wind in.

koor 2

Wäinämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

Sterke hengsten heb ik thuis ook.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wäinämöinen

Niet verlang ik naar jouw hengsten.
Ik heb zelf wel enk'le paarden.

koor 2

Wäinämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

'k Zal je al mijn koren geven,
van mijn velden, uit de schuren.

Wäinämöinen

Loop toch henen met je koren!
koren golft op al mijn velden,
dierbaar is mij 't eigen koren.

koor 2

Wäinämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

O, jij wijze Wäinämöinen
zing toch terug je toverzangen!
Als jij keert je toverspreuken
geef ik Aino jou, mijn zuster,
liefste dochter van mijn moeder.

koor 1 zingt

Wäinämöinen, oud en wakker,
sloeg het harte blij en monter,
dat hij Joukahainens zuster
op zijn oude dag verwierf zo.

Wäinämöinen zingt een lied dan,
zingt er twee en nog een derde,
keert daarmee het sterke banwoord,
neemt terug de toverspreuken.

koor 2 zingt

En de jonge Joukahainen
heft zijn knieën uit moerasgrond,
spant het paard weer voor de slede
rijdt dan henen, boos, zwartgallig.
Rijdt in wilde vaart weer huiswaarts,
huiswaarts naar zijn oude moeder,
weer terug naar grijze vader.
Beiden al het leed vermoedden.

scene 4 - Joukahainen komt thuis

(Joukahainen komt de kamer
binnen en gaat zonder iets te
zeggen zitten)

vader

Waarom is zo vreemd je thuiskomst?
Waarom kijk je zo onthutst toch?

(Joukahainen antwoordt niet, hij is
door verdriet en schaamte
overmand)

moeder

Zeg, wat huil je nu, mijn zoonlief?
Waarom ben je zo verdrietig?

Joukahainen

Grond voor tranen is er zeker,
alle reden om te morren,
daar ik Aino, mijne zuster,
dochter van mijn lieve moeder,
Wäinämöinen moest beloven.

(moeder is hierover verheugd)

moeder

Ween toch niet, mijn Joukahainen,
reden is er niet voor tranen.
Lang reeds koesterde mijn harte
stil de wens, door vele jaren,
dat de zanger Wäinämöinen,
mij tot schoonzoon eens zou worden.

(Aino, die bij het vuur zit, begint
te huilen. Moeder richt zich tot
haar)

Waarom huil je, lieve Aino,
j'hebt nu toch een edel vrijer.
Jij zult in zijn huis straks wonen,
hem verzorgen bij het haardvuur.

Aino

'k Heb toch reden om te treuren
over mijne lange vlechten,
over al mijn mooie haren

die straks schuilgaan onder't mutsje.
Afscheid zal ik moeten nemen
van het fijne jonge leven,
afscheid van het warme zonlicht
en de zilv'ren manestralen,
van de heerlijkheid des hemels,
waarin ik als kind mocht leven.
Alles moet ik jong verlaten
zelfs de werkplaats van mijn broeder
onder 't venster van mijn vader.

moeder

Dwaze dochter, laat toch varen
alle gramschap, al je klagen.
Schijnt niet Godes warme zonlicht
overal op onze aarde,
niet slechts op je vaders venster,
niet slechts in je broeders werkplaats.

(VIERDE RUNE)

scene 5 - Wäinämöinen ontmoet Aino

koor 1 zingt

Aino, 't mooie, jonge meisje,
gaat naar buiten, zoekt er troost nu.
Moet zij trouwen Wäinämöinen
oude, wijze Wäinämöinen?

koor 2 zingt

Als ze wil weer huiswaarts keren,
staat daar plots'ling Wäinämöinen.
Hij spreekt aan de schone jonvrouw,
spreekt tot haar dan deze woorden:

Wäinämöinen

Draag voor m'j slechts mooie kleren
om je hals de paarlen snoeren,
bind voor mij om't hoofd je vlechten,
tooi voor mij je haar met linten.

Aino

Niet voor jou en niet voor and'ren
hang ik om mijn hals mijn kruisje,
tooi'k mijn haar met zijden linten.
'k Wil geen kleren uit den vreemde!
'k Blijf hier, bij mijn oude vader,
onder vleugels van mijn moeder!

(Zij rukt de ketting en het
parelsnoer van haar hals, trekt de
linten van haar hoofd, neemt de
ringen van haar vingers en werpt
alles Wäinämöinen voor de voeten.
Dan rent ze huilend terug naar
huis. Achtereenvolgens wordt ze
aangesproken door vader, broer en
zuster.)

scene 6 - Aino komt weer thuis

vader
Waarom ween je treurig meisje,
arme dochter, maagd zo jong nog?

Aino
Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn borst viel mij het kruisje.

Joukahainen
Waarom ween je treurig meisje,
arme zuster, maagd zo jong nog?

Aino
Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn vinger gleed de ring mij,
van mijn hals de parelsnoeren.

zuster
Waarom ween je treurig meisje,
arme zuster, maagd zo jong nog?

Aino
Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn slaap viel't gouden sieraad,
van mijn hoofd de zijden linten.

(Aino gaat naar haar kamer. Daar
komt moeder naar haar toe)

scene 7 - moeder en Aino in Aino's
kamer

moeder
Waarom ween je, treurig meisje,
arme dochter, maagd zo jong nog?

Aino
Reden heb ik wel tot klagen.
Daarom ween ik, arme moeder.
Heel alleen ging ik het bos in,
zocht er troost, 'k was zo verdrietig.

Toen ik wilde huiswaarts keren,
stond daar plots'ling Wäinämöinen.
Sprak tot mij met deze woorden:
Draag voor mij slechts mooie kleren
om je hals de paarlen snoeren,
bind om't hoofd voor mij je vlechten,
tooi je haar met zijden linten.
'k Rukte af het kleine kruisje,
wierp ver weg de paarlen snoeren,
weg wierp ik mijn zijden linten.
En ik sprak toen deze woorden:
Niet voor jou en niet voor and'ren
hang ik om mijn hals mijn kruisje,
tooi'k mijn haar met zijden linten.

'k Wil geen kleren uit den vreemde!
'k blijf hier bij mijn goede vader,
onder vleugels van mijn moeder!

moeder
Ween niet meer, mijn lieve dochter,
treur toch niet mijn kleine meisje!
D'allerschoonste zul je worden.
Ga naar voorraadschuur daar ginder
en ontsluit de mooiste kisten.
Gouden gordels zul je vinden,
ook nog zeven blauwe rokken.
Glanzend zilver, gouden ringen,
zijden linten voor je haren.
Hang de paarlen om je hals heen,
kleed je in de mooiste rokken,
sier je hals met goud en zilver,
wind om't hoofd je lange vlechten.

(Trots zegt ze)
Kom je dan de kamers binnen,
ieder breng je dan tot blijdschap,
sieraad ben je voor ons allen.

(Aino loopt bij haar weg naar de
binnenplaats. Ze zit alleen en
spreekt een jammerklacht uit)

scene 8 - Aino op de binnenplaats

koor 1
Aino wil niet naar haar luist'ren,
wil niet horen moeders woorden.
Naar de binnenplaats nu gin zij.
Sprak bedroefd zo voor zich henen.

Aino
Dikwijls voel ik mij omneveld,
dikwijls als een kind onschuldig.
O, mijn ziel kan niet genezen
en mijn harte wordt niet lichter.
Beter zou het mij geweest zijn,
als ik niet hier was geboren
en niet opgegroeid tot jonkvrouw.

moeder
Waarom weent mijn arme meisje,
waarom treurt mijn lieve dochter?

Aino
Daarom ween ik, arme dochter,
jij hebt mij aan hem geschonken.
Liever had ik dat je vroeg mij
in de diepste zee te zinken
dan die oude man te troosten.

(Ze loopt bij haar moeder weg en
gaat naar de voorraadschuur, waar
ze de kisten opent en zich prachtig
kleedt.)

scene 9 - Aino kleedt zich mooi

koor 1 zingt
Aino gaat nu naar de schuren,
opent er de mooie kisten.
Gouden gordels vond ze 'n zestal,
zeven mooie blauwe rokken.

koor 2 zingt
Aino trekt nu aan de kleren,
kiest er uit het allerschoonste,
legt het goud om hare slapen,
zijden linten in haar haren.

koor 1 zingt
Van de schuur gaat zij dan henen
over veld en over heide,
zwerft door weiden en moerassen,
zwerft door schaduwrijke bossen.

scene 10 - Aino bij de zee

koor 2 zingt
Liep een dag en nog een tweede,
eindelijk, ten derde dage,
kwam zij bij de grote zee aan,
was gekomen zij aan't water.

koor 1 zingt
En zij stond daar stil in't donker
bij het ruisend riet der oever.
Wenend zat zij heel de avond,
klaagde heel de lange nacht door.

koor 2 zingt
Bij het kriecken van de ochtend,
keek zij naar het eind der landtong,
zag drie meisjes op de rotspunt
spelend samen in de golven.

koor 1 zingt
Op de grond werpt zij haar kleren,
op het zand de paarlen snoeren,
ringen werpt zij tussen stenen,
sokken op de natte aarde.

koor 2 zingt
Dan rijst midden in het water,
op een rotsblok, glanzend lokkend.
Aino zwemt gezwind daar henen
nadert snel het grote rotsblok.

koor 1 zingt
Als zij daar is aangekomen,
op het rotsblok wil gaan zitten,
stort de steen opeens in't water,
sleurt de arme jonkvrouw mede.

koor 2 zingt
Zo dan stierf de arme Aino,
zo verdween het arme meisje,
Sprak nog voor het sterven aldus,
voor zij in de diepte wegzonk:

scene 11 - Aino roept haar familie aan

Aino
'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
(luid)

Nimmer vang, o, lieve vader,
vissen uit de grote zeeën!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
(luid)

Nimmer mag je, lieve moeder
water putten uit de baai hier!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
(luid)

Nimmer mag je, beste broeder,
drenken hier je dap're strijdros!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
(luid)

Nimmer mag je, lieve zuster,
helder wassen hier je ogen!

Al het water dezer zeeën
is het bloed toch uit mijn aad'ren,
al het visse vlees is immers,
vlees van mijn zo jonge lichaam,
alle struiken van de stranden,
zijn gebouwd uit mijne ribben,
Elke grashalm aan de oever
is gegroeid uit mijne haren.

koor 1 zingt
Aldus stierf het jonge meisje,
zo verdween de jonge dochter.

scene 12 - de haas gaat de boodschap
brengen

koor 2
Wie zal wel het voorval melden,
wie de mare gaan verkonden,
in het roemvol huis van Aino?

koor 1
Zal de beer het gaan vertellen?

koor 2
Niet de beer gaat het vertellen,
hij zal vast het vee verslinden.

koor 1
Zal de wolf het gaan vertellen?

koor 2

Niet de wolf gaat het vertellen,
stort zich op de kudde lam'ren.

koor 1

Zal de vos het gaan vertellen?

koor 2

Niet de vos gaat het vertellen,
stort zich op de kudde ganzen.

koor 1

Zal de haas het gaan vertellen?

haas

Ik zal deze mare brengen,
niet zal ik het gaan verzuimen.

koor 2

Haastig liep de haas nu huiswaarts,
wipte snel, de goede langoor,
naar het huis van schone jonkvrouw,
richtte op zich bij de drempel.

zuster

Zeg, jij haasje, lekker hapje,
stoven zullen wij je weldra,
in de pan ga jij nu, langoor.

haas

'k Ben gekomen met een mare,
'k zal u allen nieuws vertellen:
weggezonden is de jonkvrouw,
in de diepten van de zeeën.

(De haas gaat er snel vandoor,
moeder wordt overmand door
verdriet)

moeder

Spoort, o arme moeders, nooit,
nooit uw dochters aan te trouwen.
Drijf hen nimmer aan te huwen
met een niet geliefde vrijer,
zoals ik deed, arme moeder.
Aangespoord heb ik mijn dochter,
't lieve kind, mijn hartediefje.

(VIJFDE RUNE)

scene 13 - Wäinämöinen roept zijn oude
moeder aan

koor 1 zingt

Weldra werd bekend het ieder,
ja, de mare deed de ronde,
over d'ondergang der jonkvrouw,
over 't sterven van de schone.

koor 2 zingt

Wäinämöinen, oud en wakker,
werd daarover heel verdrietig,
weende 's morgens, weende 's avonds,
weende hele lange nachten.

Wäinämöinen

Ik kan waarlijk niet begrijpen,
hoe te zijn en hoe te leven.
Leefde nog mijn oude moeder,
zeker zou zij mij nu zeggen
hoe ik mij heb te gedragen,
ondanks leed toch sterk te blijven,
nu, in deze kwade dagen.

koor 1

In haar graf ontwaakt de moeder
uit de diepten geeft zij antwoord:

(moeder van Wäinämöinen, spreekt
van achter uit de zaal)

Ilmatar

Nog in leven is je moeder,
waakzaam is je oude moeder
om je duidelijk te zeggen
wat jou verder wel te doen staat,
om het leed niet te ontwijken
of in droefheid weg te zinken,
nu, in deze kwade dagen.
Ga naar dochters in het noorden,
kies toch daar, mijn zoon, een vrouw uit,
neem daar Noordlands beste jonkvrouw.

(ZESDE en ZEVENDE RUNE)

scene 14 - Wäinämöinen in het water, de
arend redt hem

koor 1

Wäinämöinen, oud en wakker,
gaat op weg naar 't duist're Noordland.

(Wäinämöinen gaat af)

koor 2

Joukahainen, vol van afgunst,
wacht hem op om wraak te nemen,
tracht te doden Wäinämöinen.
Spant zijn boog en stuurt zijn pijlen,
doodt het paard van Wäinämöinen.

koor 1

In de zee valt Wäinämöinen,
vele dagen drijft hij eenzaam,
kil en koud in 't zilte water.

koor 2

Komt de arend, eens geholpen,
om te redden Wäinämöinen.
Draagt op zijne rug hem noordwaarts,
naar het nimmerlichte Noordland,
zet daar Wäinämöinen neder
ruist dan weg weer door de luchten.

(Wäinämöinen terug op het toneel,
wenend)

scene 15 - Wäinämöinen wordt gevonden
door Loohi

koor 1 zingt

Wäinämöinen zat terneder
weende daar en klaagde luide
aan het strand der wijde zeeën,
bij de onbekende landtong.

koor 2 zingt

Honderd wonden in zijn zijde,
duizendmaal door wind geslagen.
Wäinämöinen weende bitter,
vele dagen, vele nachten.

koor 1 zingt

Wist geen weg die hij kon volgen,
wist daar ook geen pad te vinden
dat naar eigen landstreek voerde,
naar hem welbekende streken.

koor 2 zingt

Was hij maar in Kalewala,
't land waar eens hij was geboren,
waar geleefd hij had tot heden,
waar hij kende alle wegen.

(Loohi komt op en neemt
Wäinämöinen mee naar haar huis)

koor 1 zingt

Loohi, huisvrouw van Pochjola
hoorde Wäinämöinens wenen.
Nam hem mee naar eigen hoeve,
droeg de man, de gans doorweekte.

koor 2 zingt

Geeft hem eten, wrijft zijn leden,
tot hij weer geheel doorwarmd is.
Weldra is de man genezen,
is de sterke held gezond weer.

scene 16 - Wäinämöinen en Loohi

Loohi

Ween niet meer, o Wäinämöinen
'n mooie tijd kun jij hier hebben.

Wäinämöinen

'k Eet niet graag de vreemde spijzen,
'k ben niet graag in vreemde streken.
Schepper, geef mij toch genadig,
dat ik huiswaarts weer mag keren,
naar het dierbaar land der vaad'ren!

Loohi

Wat zou je mij willen geven
als ik jou naar huis zou brengen?

Wäinämöinen

Welke wens zou jij wel hebben,
als je mij naar huis zou brengen?
Wil je soms een muts vol goud wel
of een hoed vol glanzend zilver?

Loohi

O, jij wijze Wäinämöinen,
goud deugt slechts voor kinderspeelgoed,
zilver voor de sledebellen.
Kun je mij de Sampo smeden,
mij de bonte deksel haam'ren,
uit de top van zwaneveren,
uit de melk van jonge vaarzen,
uit een enk'le gerstekorrel
uit een enkel plukje schaapswol.
Ja, dan geef ik jou mijn dochter,
geef de jonkvrouw als beloning,
'k breng je terug naar eigen landen,
weer terug naar Kalewala.

Wäinämöinen

Ik kan niet de Sampo smeden,
niet het bonte deksel haam'ren.
Breng mij t'rug naar Kalewala,
'k zal je Ilmarinnen zenden,
hij kan jou de Sampo smeden.

koor 2

Loohi spant nu in het veulen,
plaatst de oude Wäinämöinen
in de voorgereden slede,
spreekt ten afscheid deze woorden:

Loohi

Hem slechts geef ik mijne dochter,
die de Sampo mij kan smeden.

'n Goede raad moet ik nog geven,
hef je hoofd niet in de hoogte,
rek je hals niet om te kijken,
voor de avond is gevallen.
Hef je 't hoofd toch in de hoogte,
onheil zal dan vast geschieden,
't noodlot zal je achterhalen.

scene 17 - Wäinämöinen ziet de maagd
van het Noorden

koor 1 zingt
Wäinämöinen sloeg het veulen
opdat het heel snel zou lopen,
weg uit noordlands duist're oorden,
t'rug naar 't land van Kalewala.

koor 2 zingt
Noordlands wonderschone jonkvrouw,
glansde aan de hemelkoepel
op de regenboog gezeten,
stralend in haar licht-gewaden.

koor 1 zingt
Lustig suist het weversspoeltje,
vliegt de spoel haar door de handen,
weeft een weefsel van puur goudstof,
weeft daarin ook zilverdraden.

koor 2 zingt
Naar omhoog kijkt Wäinämöinen
ziet de maagd van 't hoge Noorden.
Wäinämöinen vraagt haar dringend,
noodt haar in zijn slee te komen.

koor 1 zingt
Wäinämöinen moet haar bouwen
uit de splinters van haar weefspel
'n wonderboot die vrij kan varen,
zelf het water in kan glijden.

koor 2 zingt
Wäinämöinen kan niet bouwen,
't wonderschip de jonkvrouw vroeg hem.
Zonder wonderschone jonkvrouw,
keert hij t'rug naar Kalewala,

scene 18 - Wäinämöinen bij Ilmarinnen

koor 1
T'rug in 't land van Kalewala
gaat de zanger naar de smeder.
Wäinämöinen, oud en wakker,
treedt de warme smidse binnen,
vindt daar smeder Ilmarinnen.

Ilmarinnen
O, jij oude Wäinämöinen,
waar ben jij geweest zo lang toch?

Wäinämöinen
Veel heb ik jou te vertellen:
in het noordland is een jonkvrouw,
van haar slapen straalt het maanlicht,
van haar borst het licht der zonne.
't Is de allerschoonste jonkvrouw!
Als je Loohi smeedt de Sampo
krijg je 't meisje als beloning.

Ilmarinnen
O, jij oude Wäinämöinen,
toegezegd heb jij mij vast al,
daar in't nimmerlichte Noordland,
om je eigen hoofd te redden,
om jezelf los te kopen.
Nimmer van mijn leven ga ik,
naar het donk're, duist're Noordland.

(Ilmarinnen gaat naar zijn smidse,
Wäinämöinen af)

scene 19 - Ilmarinnen smeedt de Sampo

koor 1 zingt
Wäinämöinen zingt nu krachtig,
toverspreuken, toverzangen.
Voert zo smeder Ilmarinnen
naar het donk're land in't noorden.

koor 2 zingt
Noordlands huisvrouw van Pochjola,
spreekt tot hem dan deze woorden:
O, jij smeder Ilmarinnen,
wil jij mij de Sampo smeden?

koor 1 zingt
Dan smeedt smeder Ilmarinnen,
smeedt met welgerichte slagen,
klopt gezwind met sterke hamer,
smeedt met ware kunst de Sampo;

koor 2 zingt
uit de top van zwaneveren,
uit de melk van jonge vaarzen,
uit een enk'le gerstekorrel
uit een enkel plukje schaapswol.

koor 1 zingt
Noordlands huisvrouw is vol vreugde,
brengt alras de grote Sampo,
weg naar Noordlands rotsgebergte,
in de schoot der koperheuvels.

koor 2 zingt
Toen vroeg smeder Ilmarinnen,
aan de huisvrouw van Pochjola,
om de dochter de belofde
en sprak daarbij deze woorden:

scene 20 - Ilmarinnen vraagt Loohi om de
jonkvrouw, de jonkvrouw zelf antwoordt

Ilmarinnen
Wil je mij de jonkvrouw geven,
nu de Sampo u gesmeed is?

jonkvrouw
Ach, mijn lieve Ilmarinnen,
als ik met u mee zou trekken,
wie zou dan in't volgend voorjaar,
hier tot roep de koekoek brengen?
Ongeplukt de bessen blijven,
zang klinkt niet meer langs de oevers,
niemand zwerft meer door de bossen,
als ik met u mee zou trekken.
'k Zal wel nooit ter wereld willen
scheiden van mijn meisjesdagen.

koor 1
Ilmarinnen nu, de smeder,
boog het hoofd, was zeer droefgeestig.
reist terug naar eigen streken,
naar het land van Kalewala.

scene 21 - Wäinämöinen bij Ilmarinnen

koor 2
Wäinämöinen komt nu kijken,
bij de smeder Ilmarinnen.
Vraagt aan smeder Ilmarinnen:

Wäinämöinen
Ilmarinnen, beste broeder,
heb je nu gesmeed de Sampo?

Ilmarinnen
Ja, reeds maalt de nieuwe Sampo.

(Wäinämöinen verlaat de smidse,
Ilmarinnen gaat af)

scene 22 - Anniki en Wäinämöinen

koor 1 zingt
Wäinämöinen, oud en wakker,
wilde zich de jonkvrouw halen.
Bouwt zichzelf een schip uit planken,
maakt gereed zich voor de tocht nu.

koor 2 zingt
In de vroege morgenstonde,
duwde hij zijn schip in't water,
hijst de zeilen aan de masten,
zeilt in't scheepje naar het noorden.

koor 1 zingt
Aan de punt van 't mistig eiland
zit Annikki, schone jonkvrouw,
moet de kleren helder spoelen.
Ilmarinnens zuster is zij.

koor 2 zingt
Over wijde zee haar blik gaat,
ziet daar op de zee iets donkers.
't Was het schip van Wäinämöinen,
't komt steeds naderbij gevaren.

koor 1
Annikki, de goede jonkvrouw,
roept haar vraag naar 't vreemde vaartuig.

Annikki
Waarheen ga jij, Wäinämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wäinämöinen
Ik reeds ga de zalmen vangen
nu de paartijd is begonnen.

Annikki
Lieg niet zulke grove leugens!
Nergens hebt gij net noch snoeren.
Waarheen ga jij, Wäinämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wäinämöinen
Ik voer uit voor 't ganzenjagen
in de open watervlakten.

Annikki
'k Weet de leugen op te sporen!
Vroeger ging mijn oude vader
graag en vaak op ganzen jagen.
Goed bespannen was zijn boog dan,
koppels flinke zwarte honden
aan de ketting vastgebonden.
Spreek de waarheid, Wäinämöinen,
waarheen voert de reis je werk'lijk?

Wäinämöinen
Als ik nu eens ver wil trekken,
waar een strijd wordt uitgestreden.
Naar het krijgsgewoel ik wil nu,
waar het bloed wel kniehoog opspat.

Annikki
'k Weet wel hoe men trekt ten strijde.
Eens trok ook mijn lieve vader
op naar wilde strijdtoneelen.
Aan de steven hingen bogen,
zwaarden onder elke roelbank.
Spreek nu eindelijk de waarheid
laat je grove leugens varen.
Waarheen ga jij, Wäinämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wäinämöinen
'k Zal nu slechts de waarheid spreken
ook al loog ik eerst een beetje:
'k Wil de jonkvrouw huiswaarts voeren,
'k wil het mooiste meisje nemen,
uit het nimmerlichte Noordland.

(Wäinämöinen af via de zijkant
van de zaal naar achteren. Annikki
gaat naar Ilmarinnen)

scene 23 - Annikki en Ilmarinnen

koor 1
Toen Annikki, schone jonkvrouw,
eindelijk de waarheid hoorde,
pakte zij haar rokken samen,
rent nu snel met grote stappen
naar het huis van Ilmarinnen.
Haastig gaat zij naar de smidse.

Annikki
Broeder, smeder Ilmarinnen,
smeed voor mij een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor mijn oren.
Dan zal ik de waarheid zeggen,
spreek ik tot je zonder leugens.

Ilmarinnen
Spreek je tot mij goede woorden,
dan smeed ik een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor je oren.

Annikki
O, jij broeder Ilmarinnen,
hoop jij eens naar huis te voeren
haar, met wie jij je verloofd hebt?
Weet dan nu dat Wäinämöinen
vaart naar 't nimmerlichte Noordland,
om te roven wat jou toekomt.
Hij wil nemen wat jou lief is,
wil de maagd van 't hoge noorden.

Ilmarinnen
Annikki, mijn lieve zuster,
'k smeed voor jou een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor je oren.
Warm nu snel het goede badhuis,
dat ik mij de leden reinig.

scene 24 - Ilmarinnen maakt zich klaar voor
de reis

koor 1 zingt
En de smeder Ilmarinnen
smeedt al wat de jonkvrouw wenste.
Smeed voor haar een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor haar oren.

koor 2 zingt
Gaat dan heen om zich te baden.
Wast zichzelf nu heel grondig.
Boent tot blank is heel zijn lichaam,
wast zijn leden tot zij stralen.

koor 1 zingt
Wonderschoon zijn nu zijn wangen,
warme gloed straalt uit zijn ogen.
Kleed zich dan met nieuwe kleren,
rijk getooid met honderd siersels.

koor 2 zingt
Knechten spannen in de slede
voor de reis naar 't verre Noordland.
Voor 't vertrek bidt Ilmarinnen,
wendt tot Oekko zich daarboven:

Ilmarinnen
Zend, o Oekko, verse sneeuw neer,
laat de witte vlokken vallen,
dat de slee zeer snel kan glijden,
suizend over 't sneeuwdek gaan zal.
Zegen ruste op mijn teugels,

Jumala, bescherm mijn slede,
spaar de teugels voor het breken,
hoed op snelle tocht de slede!

scene 25 - Ilmarinnens reis

(Ilmarinnen gaat via de zijkant van
de zaal naar achteren)

koor 1 zingt
Ilmarinnen grijpt de teugels,
springend jaagt het paard de weg op,
In de ogen vliegt het stuifzand,
hoog spat op het zilte water.

koor 2 zingt
Jaagt zo één dag, nog een tweede,
jaagt ook nog een derde dag zo;
eindelijk, ten derde dage,
haalt hij in dan Wäinämöinen.

scene 26 - Ilmarinnen spreekt Wäinämöinen
aan

Ilmarinnen
O, jij oude Wäinämöinen,
Uit wij gingen om te werven,
in het noorden, schone jonkvrouw.
Laat in vrede 't eens ons worden,
laat ons geen geweld gebruiken
om de maagd ons te verwerven.

Wäinämöinen
Dat wil ik je wel beloven,
dat ik niet haar zal ontvoeren;
hij zal krijgen 't mooie meisje
aan wie zij zichzelf wil geven.

scene 27 - De familie hoort de vrijers
komen

koor 1
Korte tijd was slechts verlopen
in een oogwenk was 't gebeurd reeds.
(de hond blaft)
Hoor, daar blafte reeds de huishond,
de behoeder van de hoeve
in het nimmer lichte Noordland.

huisheer van Pochjola
Ga, mijn dochter, kijk eens buiten!
Onze grijze liet zich horen.

dochter
'k heb geen tijd, mijn lieve vader,
'k moet de grote stal verzorgen,
'k moet de hele kudde hoeden,
met de steen het meel nog malen.
(de hond blaft weer)

huisheer van Pochjola
Ga mijn oudje, kijk eens buiten!
Aangeslagen heeft de waakhond.

oude vrouw
'k heb geen tijd en ook geen zin, hoor,
'k moet de maaltijd nog bereiden,
'k moet de broden eerst nog bakken,
'k moet het deeg heel krachtig kneden.
(weer blaft de hond)

huisheer van Pochjola
Altijd doet de vrouw bedrijvig,
meisjes hebben veel om handen.
Ga mijn zoon en kijk eens buiten!

zoon
'k heb geen tijd om te gaan kijken.
'k moet de stompe bijl nog slijpen,
'k moet een stapel hout nog kloven.
(weer blaft de hond)

huisheer van Pochjola
Dan zal ik naar buiten gaan nu
om te zien wie komt nu nader.
(Hij gaat naar buiten, kijkt en
komt weer terug)
Vreemden zijn op weg hierhenen;
zeilend nadert ons een scheepje,
over blauwe rug der golven.
Aangegleden komt een slede
over 't strand nabij de heuvels.

huisvrouw van Pochjola
Hoe vernemen wij de reden
waarvoor hier de vreemden komen?
Leg een tovertak in't vuur nu,
'n twijg van lijsterbessenstruiken.
(De jonkvrouw van het Noordland
legt een tak in het vuur, iedereen
kijkt wat er uit zal stromen)
Er vloeit honing uit het takje.
Dan zijn gasten die nu komen
flinke vrijers van de jonkvrouw.

(zij staan op en kijken wie er
naderen)

huisvrouw van Pochjola
Die daar in het schip nu nadert
is de oude Wäinämöinen,
bergt in't schip een rijke voorraad,
kostb're schat ligt op de bodem.
Die daar rijdt in snelle slede
is de smeder Ilmarinnen,
die brengt louter lege leugens.
(tot de jonkvrouw sprekend)
Haal een kruik met honingdrank nu.
Geef de kruik dan aan de vrijer

die je bent van zins te volgen.
Geef hem toch aan Wäinämöinen,
Schatten brengt hij met zich mede.

jonkvrouw
Lieve moeder, die mij grootbracht,
'k zal de rijkdom niet verkiezen,
niet de man met grote wijsheid.
Smeder Ilmarinnen kies ik,
moedig man met edel voorhoofd,
met het mooie, sterke lichaam.
Hij die smeedde ons de Sampo,
die het deksel heeft gehamerd.

huisheer van Pochjola
O, je bent een heel dom schaapje!!
Jij kiest smeder Ilmarinnen,
van wiens voorhoofd immer zweet druipt.

jonkvrouw
Wäinämöinen wil ik nimmer,
'k wil geen oude man verzorgen.
'k zou veel moeite met hem hebben.
Mij verveelt te snel die grijsaard.

scene 28 - aankomst Wäinämöinen

koor 2
Toen bereikte Wäinämöinen
't einddoel van de reis als eerste.
Bij de voordeur, aan de deurpost,
spreekt hij woorden die zo klinken:

Wäinämöinen
Wil jij, schone jonkvrouw, worden
mijn gezellin voor het leven?
't Daag'lijks leven met mij delen
als mijn teerbeminde hoentje?

jonkvrouw
Heb je reeds het schip getimmerd
uit de splinters van mijn weefklos,
uit de resten van mijn spoeltje?

Wäinämöinen
'k heb een heel goed schip getimmerd
goed gevoegd zijn alle naden,
weer en wind en storm 't weerstaan kan.

jonkvrouw
Mij bevalt een zeeman echt niet.
Daarom wil ik jou niet volgen.

(NEGENTIENDE RUNE)

scene 29 - aankomst Ilmarinnen

(Ilmarinnen treedt binnen, de
jonkvrouw reikt hem de kruik, die
Ilmarinnen afwijst)

koor 2

Smeder Ilmarinnen zelve,
drong de kamer haastig binnen.
Honingdrank reikt hem de jonkvrouw,
kruikje vol met zoete mede.

Ilmarinnen

Niet zal ik de kruik beroeren,
eer ik weet wat is het antwoord.
Is bereid de lang verwachte,
zij, die mij steeds uit de slaap hield?

Loohi

Moeite heeft zij nog te huwen.
Eerst zul jij het veld beploegen,
vol met slangen, vol met adders.
Hiisi heeft hem eens geploegd reeds,
halfgeploegd liet toen mijn zoontje,
ongeploegd, 't verder liggen.

scene 30 - Ilmarinnen moet opdrachten
volbrengen

(Verslagen keert Ilmarinnen zich
af, gaat terzijde. De jonkvrouw
verlaat de kamer en gaat naar
haar eigen kamer)

koor 1

Diep verslagen is de smeder.
Hoe zal hij de jonkvrouw winnen?
Ilmarinnen, hij, de smeder,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinnen

Dochter van de nacht en scheem'ring,
denk je t'rug nog aan de tijden,
toen de Sampo ik gesmeed heb?
Toen jij dure eden zwoer mij.
Voor de God die openbaart zich,
legde jij af de gelofte,
mij te volgen voor het leven.
Maar je moeder wil niet geven,
wil haar dochter mij niet gunnen.
Eerst moet 'k ploegen 't veld vol slangen.

jonkvrouw

O, jij smeder Ilmarinnen.
hamermeester aller tijden.
Smeed nu snel een gouden ploegschaar,
tooi hem rijk met glanzend zilver!
't Slangenveld zul jij zo ploegen.

scene 31 - Ilmarinnen smeedt de ploeg en
ploegt de akker

koor 1

En de smeder Ilmarinnen
hamermeester aller tijden,
legt het goud dan in de vuurhaard,
brengt het zilver daar tot smelten.
Smeed daaruit een sterke ploegschaar.

koor 2

Smeedt ook schoenen zich van ijzer,
smeedt van louter staal nog schenen,
smeedt een hemd geheel van ijzer,
en een handschoen, ook van ijzer.

koor 1

Gaat dan heen om't veld te ploegen.
Koppen ziet hij, die daar kronk'len,
slangen, die voortdurend sissen.
Hij spreekt woorden die zo klinken:

Ilmarinnen

Slangebroed, door God geschapen,
slangen, wijk nu van mijn wegen
en verdwijn in stoppelvelden!
Sluipt nu, slechtaards, in de struiken!
Hef je dan toch nog je kop op,
Oekko zal je nek dan breken!

koor 1

Ilmarinnen ploegt de akker,
ploegt het hele veld vol slangen.
Werpt de slangen op bij 't ploegen,
heft de adders op bij het akk'ren.

koor 2

Ilmarinnen, moedig smeder,
keert terug en spreekt tot Loohi:

scene 32 - tweede opdracht

Ilmarinnen

'k Heb geploegd het veld vol slangen.
Geef je nu je dochter eind'lijk?
Geef je mij nu mijn geliefde?

Loohi

'k Zal je mijne dochter geven,
als je brengt Tuoni's beer hier,
als Manala's wolf jij teugelt,
uit het woud van Tuonela.
Velen trachtten ze te temmen,
geen van hen kwam ooit weerom hier.

koor 1

Ilmarinnen, hij, de smeder,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinnen

'n Nieuwe opdracht is gegeven.
'k Moet Manala's wolf beteug'len,
'k moet Tuoni's beer hier brengen
uit het woud van Tuonela.

jonkvrouw

O, jij smeder Ilmarinnen,
hamermeester aller tijden,
smeed uit staal de goede teugels,
maak dan riemen, ook van ijzer.
Vang daarmee de beer van Tuoni,
teugel zo de wolf van Mana!

koor 2

En de smeder Ilmarinnen
hamermeester aller tijden,
smeed uit staal dan sterke teugels,
maakt dan riemen, ook van ijzer.

koor 1

Gaat de dieren dan beteug'len.
Spreekt daarbij dan deze woorden:

Ilmarinnen

Terheneter, neveldochter,
stuur mij snel nu dichte nevels,
trek een nevellichte schaduw,
waar de wilde dieren toeven,
dat zij mij niet horen kunnen
en voor mij niet op de vlucht slaan.

koor 1

Dan hij teugelt wilde wolfsmuil,
ook de beer slaat hij in ketens
in de velden van Tuoni.

koor 2

Ilmarinnen, moedig smeder,
keert terug en spreekt tot Loohi:

scene 33 - derde opdracht

Ilmarinnen

Geef mij, oude, nu je dochter.
'k Heb gehaald Tuoni's beer nu,
'k teugelde Manala's wolf reeds.

Loohi

'k Geef je dan mijn lieve schatje,
als je vangt de grote snoek eerst,
uit de stromen van Tuoni,
zonder strikken uit te zetten,
zonder ook een net te trekken.
Velen wilden hem wel vangen,
geen van hen kwam ooit weerom hier.

koor 1

Ilmarinnen, hij, de smeder,
angstig wordt het hem te moede.
Ilmarinnen is in nood nu,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinnen

'n Zware taak is mij gegeven,
zwaarder nog dan alle and're.
'k Moet de grote snoek gaan vangen
uit de stromen van Tuoni,
zonder strikken uit te zetten,
zonder ook een net te trekken.

jonkvrouw

O, jij smeder Ilmarinnen,
hamermeester aller tijden,
laat toch alle zorgen varen.
Smeed een adelaar uit vuurgloed,
smeed een grote vlammenvogel!
Deze zal de snoek gaan vangen
uit de stromen van Tuoni.

koor 1 zingt

En de smeder Ilmarinnen
hamermeester aller tijden,
smeedt een adelaar uit vuurgloed,
smeedt een grote vlammenvogel!

koor 2 zingt

En de smeder Ilmarinnen
hamermeester aller tijden,
smeedt de klauwen uit het ijzer,
uit het harde staal de nagels.

koor 1 zingt

Snel verheft zich nu de aad'laar
stijgt in snelle vlucht nar boeven
om de grote snoek te vangen
uit de stromen van Tuoni.

koor 2 zingt

't Oog bespiedt de sterke snoek reeds,
ziet het vette, sterke ondie.
Dan schiet snel omlaag de arend,
laat zich vallen op het ondie.

koor 1 zingt

Een maal, twee maal strijdt de arend
met het ondie uit de diepte.
En een derde keer valt aan nu
met geweld de reuzenvogel.

koor 2 zingt

Stort omlaag met ijs'ren klauwen,
vlammen stralen van zijn vleugels,
pakt de snoek met beide klauwen,
sleurt het ondie uit het water.

koor 1 zingt

Aad'laar draagt met ijs'ren klauwen
nu de snoek naar hoge eiken.
Wil ook zelf van 't ondie proeven,
werpt de kop slechts naar beneden.

koor 2 zingt
Ilmarinnen keert terug nu,
met de grote kop van 't monster,
als geschenk voor Noordlands huisvrouw.
Sprak daarbij dan deze woorden:

scene 34 - Ilmarinnen krijgt de jonkvrouw

Ilmarinnen
'k Heb geploegd het veld vol slangen,
'k Heb Manala's wolf beteugeld,
'k Heb Tuoni's beer geketend,
'k ving de snoek uit donk're diepten;
Zul je nu je dochter schenken,
eindelijk de jonkvrouw geven?

Loohi
Heel verkeerd heb je gehandeld
door de kop er af te nemen.

Ilmarinnen
Zonder schade vangt men nimmer,
altijd gaat er iets verloren.
'k Heb Tuoni's vis gevangen,
opgehaald uit donk're diepten.
Is de jonkvrouw eind'lijk klaar nu,
bruid, op wie ik zo lang wachtte?

Loohi
Klaar is inderdaad de jonkvrouw,
zij, op wie je zo lang wachtte.
(Tot iedereen sprekend)
Ziet de dap're Ilmarinnen,
hij zal worden onze schoonzoon.

(TWINTIGSTE RUNE)

scene 35 - het gereedmaken van het
bruiloftsmaal

(Terwijl de koren zingen wordt
alles gereed gemaakt voor het
bruiloftsfeest)

koor 1 zingt
Welke zangen gaan wij zingen?
Welke wijzen zal men horen?
koor 2 zingt
Wij gaan zingen van het feestmaal,
't drinkgelag als dat der goden.

koor 1 zingt
Lang bereidt men voor de bruiloft,
lang verzamelt men de voorraad.
koor 2 zingt
Veel moest worden aangedragen
voor het grote feest in 't noordland.
koor 1 zingt
En de huisvrouw van Pochjola
loopt gestadig heen en weder.

koor 2 zingt
Geeft de opdracht vlees te braden,
vele vaten bier te brouwen.

koor 1 zingt
Als gedaan is al het werken,
als men bruiloft kan gaan vieren,
stuurt de huisvrouw van Pochjola,
boden uit die gasten noden.

scene 36 - het uitnodigen van de gasten

huisvrouw van Pochjola
Roep de mensen allen samen,
voor het feest dat wij gaan vieren.
Vraag de armen, vraag de dorst'gen,
vraag de blinden, vraag vermoeiden,
vraag de lammen, vraag de kreuplen.
Nood het hele volk van 't Noorden,
nood het volk van Kalewala,
nood de oude Wäinämöinen.

dienstmeid
Ik zal noden, die gij noemde,
Nood het hele volk van 't Noorden,
nood het volk van Kalewala,
nood de oude Wäinämöinen.

(EENENTWINTIGSTE RUNE)

scene 37 - het volk komt naar het feest

koor 1 zingt
Al het volk stroomt nu tesamen,
om het bruiloftsfeest te vieren
Heel het volk van 't hoge Noorden,
ook het volk van Kalewala.

koor 2 zingt
Wie zal zingen tot het bruispaar,
wie moet er het lied aanheffen,
wie zal er zijn tong doen klinken,
op het feestmaal in het Noorden?

scene 38 - het zingen van het bruiloftslied

koor 1
Niemand wil de lied'ren zingen,
zingen op het bruiloftsfeestmaal.

knaapje
'k Ben nog klein en jong van jaren,
'k ben heel zwak en teergebouwd slechts.
Als de neven niet gaan zingen,
sterkeren niet willen spreken,
krachtigen niets ondernemen,
zal ik, mager knaapje zingen
deze mooie dag ter ere.

koor 1
Op de kachel lag een oude,
gaf ten antwoord deze woorden:

oude man
Zingen moeten hier niet kind'ren,
kinderliedjes zijn vol leugens.
Laat de wijsheidsvolle zingen,
hij die op de muurbank zit daar!

Wäinämöinen
Is er onder alle jeugd hier
niemand die het lied kan zingen
zingt ter ere van de avond?

oude man
Nooit nog heeft men hier vernomen,
van een meer begaafde zanger,
dan ik was in jonger jaren.
Nimmer kan ik het begrijpen,
wat mijn sterke stem deed breken,
wat mijn zuiv're stem deed dalen.

Wäinämöinen
Als geen ander hier kan zingen,
dan zal ik het bruidslid zingen.
Niet veel waard zijn mijne zangen,
slechts gering is al mijn werken.
Als de Schepper zou gaan zingen,
met zijn milde mond zou spreken,
zong hij machtig wonderlied'ren,
waarlijk grote toverwoorden,
sprak en zou al sprekend scheppen.
Moge God het eens vergelden,
moge Schepper hen belonen;
onze gastheer aan zijn tafel,
onze gastvrouw bij haar voorraad,
ook hun zonen bij hun netten,
ook hun dochters aan de weefspoel.
Dat berouw zij niet gevoelen,
over dit zo lange feestmaal.

(TWEEËNTWINTIGSTE RUNE)

koor 1
Velen zouden nu nog spreken,
spreken woorden vol van wijsheid,
tot de bruid en ook de brui'gom.

scene 39 - toespraak van Loohi

Huisvrouw van Pochjola
Ga, verkochte jonkvrouw, henen,
volg hem, smeder Ilmarinnen.
't Uur van afscheid is genaderd,
tijd van scheiding aangebroken.
Heb je nooit, mijn jonge meisje,
overdacht en overwogen,
of 't besluit niet overijld was.

Vadershuis zul je gaan missen,
weg ga je van moeders zijde.
Mooi was toch je jonge leven,
in je goede vaders woonhuis.
Nimmer had je grote zorgen,
hoefde niet veel na te denken.
Vrijheid had je als een vlinder.

Jij gaat nu, mijn jonge meisje,
voor het leven nu verlaten,
vaders dak en moeders zijde.

koor 1
Ach, hoe zucht het arme meisje,
zucht heel diep en haalt diep adem.
In haar hart leeft grote kommer,
tranen staan reeds in haar ogen.

jonkvrouw
Ik geloofde heel mijn leven,
dat men achtte niet de meisjes,
als zij blijven bij hun ouders,
onder 't dak van vaders woning,
in het huis van oude moeder.
Ik geloofde heel mijn leven,
dat geacht wordt dan de jonkvrouw,
als zij heengaat om te huwen.

Reeds vervuld is wat ik hoopte,
't ogenblik van afscheid nadert.

'Toch ga 'k niet met vreugd' in 't harte,
't afscheid nemen doet mij huilen.

scene 40 - toespraak van oude vrouw

oude vrouw
Zie je't nu, mijn jonge meisje!
Weet je nog wat ik gezegd heb!
Kijk niet vrolijk uit naar vrijers,
luister niet naar mooie woorden.
Maar je hebt geen acht geslagen,
niet geluisterd naar mijn woorden.
Nu zul jij de hardheid voelen,
van een nieuwe, harde leerschool.
Vol verdriet zul jij daar werken,
o, jij arme, arme dochter.

koor 2
En het arme meisje zuchtte,
zuchtte diep en haalt diep adem.
Bitter ving zij aan te wenen,
weende handen vol met tranen.

Jonkvrouw
O, mijn zusters, mijn geliefden,
'k kan het echt niet goed begrijpen
wat het is dat mij bedroefd maakt.

'k Wilde als de koekoek leven,
'k wilde over heuvels vliegen.
'k Vlieg niet weg zoals de koekoek,
vrolijk roepend over heuvels.
'k Lijk veel meer een waterhoentje,
dat in 't koude water dobbert,
veren schudt in ijsig water.
O, mijn vader, o mijn moeder,
waarom moet ik tranen wenen,
al dit leed allenig dragen,
waarom heb ik zware zorgen,
voel ik mij zo diep bekommerd?

scene 41 - toespraak van een knaapje

knaapje
Waarom jonkvrouw, moet jij wenen?
Kijk eens naar je rechterzijde,
daar staat hij, de sterke smeder.
goed is hij, zijn paard geweldig.
Jij hebt nu de allerbeste,
'n grote held heb jij verworven.

(DRIEËNTWINTIGSTE RUNE)

koor 2
Goede raad moet nu de jonkvrouw,
wijze woorden moet zij horen.
Wie zal haar die raad wel geven,
zal haar wijze woorden spreken?
Osmotar, als vrouw ervaren,
geeft de goede raad aan 't meisje.

scene 42 - toespraak van Osmotar

Osmotar
Bruidje, lieve kleine zuster,
Ga nu naar de and're hoeve.
Laat drie dingen hier slechts achter:
dromen, die bij daglicht komen,
lieve woorden van je moeder
en de smaak van verse boter.
Laat je dromerijen achter,
gooi de ondeugd bij het haardvuur,
alle traagheid op de vloeren.
Nieuwe deugden moet je leren,
oude kun je wel vergeten.
Vaderliefde laat je achter,
nieuwe vader moet je eren.
Dieper moet je je nu bukken,
goede woorden steeds weer spreken.
Moederliefde laat je achter,
moet je nieuwe moeder eren.
Dieper moet je je nu bukken,
goede woorden steeds weer spreken.

(VIERENTWINTIGSTE RUNE)

scene 43 - toespraken van de broers

koor 1
Goede raad kreeg reeds de jonkvrouw,
goede weg werd haar gewezen.
Nu spreek toe ook nog de brui'gom,
woorden die zijn hart vervullen.

1e broeder
Bruidegom, mijn beste broeder,
hoor nu wat ik je wil zeggen.
Loof, o brui'gom, wat jou toevalt,
loof nu wat je hebt ontvangen.
Goed is wat je hebt gewonnen,
goed is wat jou schonk, de Schepper.
Ga je nu de reis beginnen,
rijd je weg van deze hoeve,
o, behoed het mooie meisje,
zorg goed voor je schone jonkvrouw.

2e broeder
Laat toch nimmer, Ilmarinnen,
wenen bitter onze jonkvrouw.
Heeft zij toch een somber uurtje,
span het paard dan voor de slede,
rijdt haar vlug naar 't huis in't noorden.

3e broeder
Laat toch nimmer, Ilmarinnen,
't schone kind een dienstster wezen.
Nimmer in haar vaders woning,
gold zij als een dienaressse.

4e broeder
Nimmer mag je, Ilmarinnen,
deze jonkvrouw slecht behand'len.
Sla haar nooit met leren riemen.
Nimmer werd de jonkvrouw vroeger,
nimmer in haar vaders woning,
met de leren riem geslagen.

1e broeder
Bruidegom, geliefde jongling!
Ben je goed voor onze jonkvrouw,
vriend'lijk word je dan ontvangen
als je komt in vaders hoeve.

koor 2
Welgemeend waren de woorden,
tot het bruidspaar uitgesproken.

Nu was dan de tijd gekomen,
om de bruid en ook de brui'gom,
toe te zingen bij hun dansen.
Ja, zij allen wilden feesten,
samen dansen en ook zingen.

scene 44 - afscheidswoord van de
jonkvrouw

koor 1

Weldra was de tijd gekomen,
om te gaan naar Kalewala,
't land waar zij dra zouden wonen.

jonkvrouw

't Uur van scheiden nadert snel nu,
'k moet nu weldra afscheid nemen.
Mij bedrukt het te vertrekken,
van de wonderschone hoeve,
waar mijn jeugd heeft plaatsgevonden,
al die blijde kinderjaren.
Dank zij u, o lieve vader,
voor wat gij mij hebt gegeven.
Dank ook u, mijn lieve moeder,
voor het wiegen en het voeden,
voor het dragen in uw armen.
Dank aan jou jullie, beste broeders,
dank aan jullie, lieve zusters,
dank ook zij mijn jeugdvriendinnen,
speelgenoten van mijn leven.

Onze Schepper laat het zonlicht
en de maan en alle sterren,
schijnen ook op and're plaatsen,
niet alleen op vaders hoeve
en het zo geliefde jeugdland.
Ook in 't vreemde, onbekende,
daar zal ook het zonlicht stralen
en de milde maan zal schijnen.

Nu vaarwel, gij schone hoeve,
vaarwel, veld en bos met bessen,
bermen met je bonte bloemen,
heide met je vele kruiden,
mooie heuvels met je berken.

scene 45 - het vertrek van Ilmarinnen en de
jonkvrouw

koor 1

Smeder Ilmarinnen nam nu
schone jonkvrouw met zich mede.
Zij vertrokken van de hoeve,
naar het land van Kalewala.

koor 2

Zingend bleven allen achter,
zongen lied'ren, die zo klinken:

1. Duister nog is het rijk van Kalewala,
akker en boom schept Wäinämöinen's zang.

Helden ontwaakt! Helden uit Kalewala,

wijs ons de weg, gij Lemminkainen.

Kantele speel, zing met ons Wäinämöinen,

smeed ons de toekomst, gij Ilmarin.

2. Ilmarin smeedt de wonderbare Sampo,
in Noordlands duisternis uit't Al ontstaan.
3. O, gij drie grote helden onzer mensheid
geef ons uw licht, vorm onze jonge kracht.

De rolverdeling

in volgorde van opkomst:	vrijdagavond 25/3	dinsdagmorgen 29/3
Wäinämöinen:	Machiel	Harmen
moeder:	Saskia	Roos
vader:	Floris	Wiebe
Jaukahainen:	Bart	Frank
Aino:	Mirte	Nienke
zuster:	Roos	Iris
haas:	Yvonne	Gabriëlle
Wäinämöinen:	Casper	David
Ilmatar:	Wiebe	Machiel
Loohi:	Maike	Esther
Ilmarinen:	Wouter	Peter
Annikki:	Roos	Maike
Huisheer van Pochjola:	Bas	Rowan
dochter:	Gabriëlle	Fenna
oude vrouw:	Fenna	Mirte
zoon:	Daniël	Frank
jonkvrouw:	Iris	Saskia
Ilmarinen:	Bram	Casper
dienstmeid:	Nienke	Gabriëlle
knaapje:	Wiebe	Bart
oude man:	Harmen	Wouter
Wäinämöinen:	David	Bas
Osmotar:	Esther	Nienke
1e broeder:	Frank	Machiel
2e broeder:	Floris	Bram
3e broeder:		Floris
4e broeder:	Rowan	Daniël
koor:	iedereen	iedereen
orkest:	Wiebe-Cello, Machiel-accordeon Harmen-piano	Wiebe-Cello, Machiel-accordeon Bas-piano
licht:	Frank, Bram, Bart	Floris, Wouter

Beste toeschouwers,

Enkele woorden vooraf, ter inleiding op het toneelstuk dat u zult gaan zien.

Het toneelstuk dat u zult gaan zien, is speciaal geschreven voor de vierde en de vijfde klas. Het werd geschreven aan de hand van het boek 'Kalevala - het epos der Finnen', een door Mies le Nobel geschreven metrische vertaling van de Kalevala. Grote delen werden letterlijk uit deze versie overgenomen.

We hebben vier weken aan het toneelstuk gewerkt. Veel is door de leerlingen zelf gedaan. Decorstukken, kleding, belichting e.d. zijn onder begeleiding van mij voor een groot deel door de leerlingen uitgedacht, bij elkaar gezocht en gemaakt.

De taal van de Kalevala is niet alledaags. Het is geschreven in een bepaald ritme (een viervoetige trocheus) en ook de stijl is anders dan wij gewoon zijn. Daarnaast is ook de inhoud niet van alledag. Sprookjesachtige delen wisselen af met gewoon menselijke passages. Ook plaats en tijd zijn niet zo vast als we gewend zijn.

Ook voor het toneelstuk geldt bovenstaande. Het vraagt daardoor van de toeschouwer enige wakkerheid om het stuk te kunnen opnemen.

In de Kalevala worden de wederwaardigheden beschreven van drie grote helden: Wäinämöinen, Ilmarinen en Lemminkäinen. Aan de hand van deze beschrijvingen wordt tevens in grootse beelden een weg door de geschiedenis van de mensheid beschreven. Tegelijkertijd geeft zij een beeld van wat er in ieder mensenleven kan gebeuren, wat iedere mens mee kan maken. Wat je in dit toneelstuk voor je ziet uitgebeeld, kan ieder mens in zichzelf beleven. Van elke rol vindt ieder mens iets in zichzelf. We hebben allemaal iets van Wäinämöinen, van Aino, van de moeder enzovoort.

De delen uit de Kalevala die ik heb gekozen voor dit toneelstuk, beschrijven onder andere wat een kind zo rond zijn tiende jaar kan beleven en doormaken. Belangrijkste thema is het achterlaten van het oude en een nieuwe wereld binnengaan. Het is een stap die elk kind zo rond zijn tiende moet zetten. Is het niet een stap, die elk mens steeds weer moet zetten? Het oude loslaten om iets nieuws mogelijk te laten worden!

Na afloop zal er gelegenheid zijn, om een kopje koffie of thee en iets lekkers te nuttigen. Er wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd om de gemaakte onkosten te dekken. Mocht er geld overblijven, dan willen we dat besteden voor iets extra's voor de klas (bijvoorbeeld tijdens ons schoolreisje).

Ik wens u allen een fijne avond en veel plezier bij het kijken naar 'uit de Kalevala'.

Meester John

Wilt u zelf de Kalevala lezen, dan zijn hier enkele titels. Het betreft allemaal bewerkingen van de Kalevala van Elias Lönnrot
= Kalewala, het epos der Finnen - Mies le Nobel (uitgeverij Vrij Geestesleven)
= Kalevala - Inge Ott (uitgeverij Christofoor)

Voor achtergronden vanuit de anthroposofie verwijs ik naar:
= Kalewala - Rudolf Meyer (uitgeverij Zevenster)
= Kalevala - Harald Falck-Ytter (uitgeverij Zevenster)

[Liedb. verz. L. Goudoever]

KALEVALA

naar J. Sibelius' symfonie "Finlandia".

1. Duister nog is het rijk van Ka-le-va-la,

ak-ker en boom schept Wai-ne moi-nens zang.

Hel-den ont-waakt! Hel-den uit Ka-le-va-la,

wijst ons de weg, gij Lem-nin-kai-nen -

Kan-te-le speel, zing met ons Wai-ne-moi-nen,

smeed ons de toe-komst gij Il - ma - rin.

muziek horen:



Lemminkäinen's oude moeder schiep de man, de sterke held zo



weer tot leven zoals vroeger, als voorheen gaf hem gestalte.



Goed gesloten waren d' aderen, saamgeknoopt aan alle einden,



maar de man kon nog niet spreken, nog ontbrak de macht van 't woord h

Toen bezon zich d' oude moeder,
 liet zich aldus toen vernemen:
 'Waar kan ik de zalf verwerven,
 waar de honingdruppels halen
 waarmee ik de zwakke zalven,
 d' ongelukkige kan helen,
 dat de man weer komt tot spreken,
 tot een lied zijn mond weer opent?

390

Bijte, kleine honingvogel,
 koning van de wilde bloemen,
 ga op weg en haal mij honing,
 breng de zoete zeem ter plaatse
 uit het lieflijke Metsola,
 uit het wakkere Tapiola,
 uit de kelk van vele bloemen,
 uit de vezels veler grassen,
 dat ik al zijn pijn stillen,
 alle kwalen kan genezen.'

400

tekstboekje - prijs f1,50

Duister nog is het rijk van Kalewala,
akker en boom schept Wäinämöinens zang.

Ilmarin smeedt de wonderbare Sampo,
in Noordlands duisternis uit't Al ontstaan.

O, gij drie grote helden onzer mensheid
geef ons uw licht, vorm onze jonge kracht.

Helden ontwaakt! Helden uit Kalewala,
wijs ons de weg, gij Lemminkainen.
Kantele speel, zing met ons Wäinämöinen,
smeed ons de toekomst, gij Ilmarin.

UIT DE KALEVALA

gespeeld door

de vierde en de vijfde klas

van de Vrije School Michaël te Emmen

Een toneelstuk,
waarin delen uit de Kalevala
worden gespeeld en bezongen.

Joukahainen moest wel inzien,
wat hij wel had ondernomen,
om te strijden, om te zingen,
met de oude Wainämöinen.

koor

Angst grijpt hem dan om het harte,
hij is nu in grote zorgen,
jammerlijk voelt hij zich zinken,
spreekt wanhopig deze woorden:

Joukahainen

O, gij wijze Wainämöinen,
neem terug je sterke banvloek,
neem terug de toverspreuken,
laat mij uit dit oord van angsten.
Rijk zal ik je dan belonen,
ik zeg je toe een machtig losgeld.

Wainämöinen

Wat zou jij me dan wel geven,
als ik wegneem de betoovering

Joukahainen

Thuis heb ik twee goede bogen.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wainämöinen

Wat moet ik met uwe bogen?
Thuis heb ik er vele hangen,
die hun werk doen zonder jager.

koor

Wainämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

Thuis heb ik twee goede boten.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wainämöinen

Wat moet ik met uwe boten?
Zelf heb ik voldoende boten!
Vele varen vóór de winden,
and'ren kruisen tegen wind in.

koor

Wainämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

Sterke hengsten heb ik thuis ook.
Neem er een van, maak uw keuze!

Wainämöinen

Niet verlang ik naar jouw hengsten.
Ik heb zelf wel enk'le paarden.

koor
Wainämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

'k Zal je al mijn koren geven,
van mijn velden, uit de schuren.

Wainämöinen

Loop toch henen met je koren!
koren golf op al mijn velden,
dierbaar is mij 't eigen koren.

koor

Wainämöinen zong de jong'ling
nog weer dieper het moeras in.

Joukahainen

O, jij wijze Wainämöinen
zing toch terug je toverspreuken!
Als jij keert je toverspreuken
geef ik Aino jou, mijn zuster,
liefste dochter van mijn moeder.

koren zingen

Wainämöinen, oud en wakker,
sloeg het harte blij en monter,
dat hij Joukahainens zuster
op zijn oude dag verwierf zo.
Wainämöinen zingt een lied dan,
zingt er twee en nog een derde,
keert daarmee het sterke banwoord,
neemt terug de toverspreuken.

En de jonge Joukahainen

heft zijn kniën uit moerasgrond,
spant het paard weer voor de slede
rijdt dan henen, boos, zwartgallig.
Rijdt in wilde vaart weer huiswaarts,
huiswaarts naar zijn oude moeder,
weer terug naar grijsze vader.
Beiden al het lied vermoedden.

vader

Waarom is zo vreemd je thuiskomst?
Waarom kijk je zo onthutst toech?

moeder

Zeg, wat huilt je nu, mijn zoonlief?
Waarom ben je zo verdrietig?

Joukahainen

Grond voor tranen is er zeker,
alle reden om te morren,
daar ik Aino, mijne zuster,
dochter van mijn lieve moeder,
Wainämöinen moest beloven.

moeder

Ween toch niet, mijn Joukahainen,
reden is er niet voor tranen.
Lang reeds koesterde mijn harte
stil de wens, door vele jaren,
dat de zanger Wainämöinen,
mij tot schoonzoon eens zou worden.

Waarom huilt je, lieve Aino,
j'hebt nu toch een edel vrijer.

Jij zult in zijn huis straks wonen,
hem verzorgen bij het haardvuur.

Aino

'k Heb toch reden om te treuren
over mijne lange vlechten,
over al mijn mooie haren
die straks schuilgaan onder't muisje.
Afscheid zal ik moeten nemen
van het fijne jonge leven,
atscheid van het warme zonlicht
en de zilveren manestrallen,
van de heerlijkheid des hemels,
waarin ik als kind mocht leven.
Alles moet ik jong verlaten
zelfs de werkplaats van mijn broeder
onder 't venster van mijn vader.

moeder

Dwaze dochter, laat toch varen
alle granschap, al je klagen.
Schijnt niet Godes warme zonlicht
overal op onze aarde,
niet slechts op je vaders venster,
niet slechts in je broeders werkplaats.

koren zingen

Aino, 't moere, jonge meisje,
gaat naar buiten, zoekt er troost nu.
Moet zij trouwen Wainämöinen
oude, wijze Wainämöinen?

Als ze wij weer huiswaarts keren,
staat daar plots'ling Wainämöinen.
Hij spreekt aan de schone jonvrouw,
spreekt tot haar dan deze woorden:

Wainämöinen

Draag voor mij slechts mooie kleren
om je hals de paarten snoeren,
bind voor mij om't hoofd je vlechten,
tooi voor mij je haar met linten.

Aino

Niet voor jou en niet voor and'ren
hang ik om mijn hals mijn kruisje,
tooi'k mijn haar met zijden linten.
'k Wil geen kleren uit den vreemde!
'k Blijf hier, bij mijn oude vader,
onder vleugels van mijn moeder!

vader

Waarom ween je treurig meisje,
arme dochter, maagd zo jong nog?

Aino

Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn borst viel het kruisje.

Joukahainen

Waarom ween je treurig meisje,
arme zuster, maagd zo jong nog?

Aino

Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn vinger gleed de ring mij
van mijn hals de parelsnoeren.

zuster

Waarom ween je treurig meisje,
arme zuster, maagd zo jong nog?

Aino

Reden heb ik wel tot wenen,
van mijn slaap viel't gouden sieraad,
van mijn hoofd de zijden linten.

moeder

Waarom ween je, treurig meisje,
arme dochter, maagd zo jong nog?

Aino

Reden heb ik wel tot klagen.
Daarom ween ik, arme moeder.
Heel alleen ging ik het bos in,
zocht er troost, ik was zo verdrietig.

Toen ik wilde huiswaarts keren,

stond daar plots'ling Wainämöinen.

Sprak tot mij met deze woorden:

Draag voor mij slechts mooie kleren

om je hals de paarten snoeren,

bind om't hoofd voor mij je vlechten,

tooi je haar met zijden linten.

'k Rukte af het kleine kruisje,

wierp ver weg de paarten snoeren,

weg wierp ik mijn zijden linten.

En ik sprak toen deze woorden:

Niet voor jou en niet voor and'ren

hang ik om mijn hals mijn kruisje,

tooi'k mijn haar met zijden linten.

'k Wil geen kleren uit den vreemde!
'k blijf hier bij mijn goede vader,
onder vleugels van mijn moeder!

moeder

Ween niet meer, mijn lieve dochter,
treur toch niet mijn kleine meisje!
D'alterschoonste zij je worden.
Ga naar voorraadschuur daar ginder
en ontsluit de mooiste kisten.
Gouden gordels zul je vinden,
ook nog zeven blauwe rokken.
Glanzend zilver, gouden ringen,
zijden linten voor je haren.
Hang de paarden om je hals heen,
kleed je in de mooiste rokken,
sier je hals met goud en zilver,
wind om't hoofd je lange vlechten.

Kom je dan de kamers binnen,
ieder breng je dan tot blijdschap,
sieraad ben je voor ons allen.

koor

Aino wil niet naar haar luist'ren,
wil niet horen moeders woorden.
Naar de binnenplaats nu ging zij.
Sprak bedroefd zo voor zich henen.

Aino

Dikwijls voel ik mij onnevelde,
dikwijls als een kind onnevelde.
O, mijn ziel kan niet gesezen
en mijn harte wordt niet lichter.
Beter zou het mij geweest zijn,
als ik niet hier was geboren
en niet opgegroeid tot jonkvrouw.

moeder

Waarom weent mijn arme meisje,
waarom treurt mijn lieve dochter?

Aino

Daarom ween ik, arme dochter,
jij hebt mij aan hem geschonken.
Liever had ik dat je vroeg mij
in de diepste zee te zinken
dan die oude man te troosten.

koren zingen

Aino gaat nu naar de schuren,
opent er de mooie kisten.
Gouden gordels vond ze 'n zestal,
zeven mooie blauwe rokken.
Aino trekt nu aan de kleren,
kiest er uit het allerschoonste,
legt het goud om hare slapen,
zijden linten in haar haren.

Van de schuur gaat zij dan henen
over veld en over heide,
zwerft door weiden en moerassen,
zwerft door schaduwrijke bossen.

Liep een dag en nog een tweede,
eindelijk, ten derde dage,
kwam zij bij de grote zee aan,
was gekomen zij aan't water.
En zij stond daar stil in't donker
bij het ruisend riet der oever.
Wenend zat zij heel de avond,
klaagde heel de lange nacht door.

Bij het krieken van de ochtend,
keek zij naar het eind der landtong,
zag drie meisjes op de rotspunt
spelend samen in de golven.
Op de grond werpt zij haar kleren,
op het zand de paarden snoeren,
ringen werpt zij tusschen stenen,
sokken op de natte aarde.

Dan rijst midden in het water,
op een rotsblok, glanzend lokkend.
Aino zwermt gezwind daar henen
naderst snel het grote rotsblok.
Als zij daar is aangekomen,
op het rotsblok wil gaan zitten,
stort de steen opeens in't water,
sturt de arme jonkvrouw mede.

Zo dan stiert de arme Aino,
zo verdween het arme meisje,
Sprak nog voor het sterven aldus,
voor zij in de diepte wegzonk:

Aino

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
Nimmer vang, o, lieve vader,
vissen uit de grote zeeën!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
Nimmer mag je, lieve moeder,
water putten uit de baai hier!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
Nimmer mag je, beste broeder,
drenken hier je dap're strijdros!

'k Ging de zee in om te baden,
maar in diepe zeeën zonk ik,
't vogeltje moest spoedig sterven.
Nimmer mag je, lieve zuster,
helder wassen hier je ogen!

Al het water dezer zeeën
is het bloed toch uit mijn aad'ren,
al het visse vlees is immers,
vees van mijn zo jonge lichaam,
alle struiken van de stranden,
zijn gebouwd uit mijne ribben,
Elke grashalm aan de oever
is gegroeid uit mijne haren.

koren zingen

Aldus stiert het jonge meisje,
zo verdween de jonge dochter.

koor

Wie zal wel het voorval melden,
wie de mare gaan verkonden,
in het roemvol huis van Aino?
Zal de beer het gaan vertellen?
Niet de beer gaat het vertellen,
hij zal vast het vee verslinden.
Zal de wolf het gaan vertellen?
Niet de wolf gaat het vertellen,
stort zich op de kudde lam'ren.
Zal de vos het gaan vertellen?
Niet de vos gaat het vertellen,
stort zich op de kudde ganzen.
Zal de haas het gaan vertellen?

haas

Ik zal deze mare brengen,
niet zal ik het gaan verzuumen.

koor

Haastig liep de haas nu huiswaarts,
wipte snel, de goede langoor,
naar het huis van schone jonkvrouw,
richtte op zich bij de drempel.

zuster

Zeg, jij haasje, lekker hapje,
stoven zullen wij je weldra,
in de pan ga jij nu, langoor.

haas

'k Ben gekomen met een mare,
'k zal u allen nieuws vertellen:
weggezonden is de jonkvrouw,
in de diepten van de zeeën.

moeder

Spoort, o arme moeders, noot,
noot uw dochters aan te trouwen.
Drijf hen nimmer aan te huwen
met een niet geliefde vrijer,
zoals ik deed, arme moeder.
Aangespoord heb ik mijn dochter,
't lieve kind, mijn hartediefje.

koren zingen

Weltra werd bekend het ieder,
ja, de mare deed de ronde,
over d'ondergang der jonkvrouw,
over 't sterven van de schone.
Wänämöinen, oud en wakker,
werd daarover heel verdrietig,
weende 's morgens, weende 's avonds,
weende hele lange nachten.

Wänämöinen

Ik kan waarlijk niet begrijpen,
hoe te zijn en hoe te leven.
Leide nog mijn oude moeder,
zeker zou zij mij nu zeggen
hoe ik mij heb te gedragen,
ondanks leed toch sterk te blijven,
nu, in deze kwade dagen.

koor

In haar graf ontwaakt de moeder
uit de diepten geeft zij antwoord:

Ilmarin

Nog in leven is je moeder,
wakzaam is je oude moeder
om je duidelijk te zeggen
wat jou verder wel te doen staat,
om het leed niet te ontwijken
of in droefheid weg te zinken,
nu, in deze kwade dagen.
Ga naar dochters in het noorden,
kies toch daar, mijn zoon, een vrouw uit,
neem daar Noordlands beste jonkvrouw.

koor

Wänämöinen, oud en wakker,
gaat op weg naar 't duist're Noordland.

koor

Joukahainen, vol van afgunst,
wacht hem op om wraak te nemen,
tracht te doden Wänämöinen.
Spant zijn boog en stuurt zijn pijlen,
dooft het paard van Wänämöinen.
In de zee valt Wänämöinen,
vele dagen drijft hij eenzaam,
kil en koud in 't zilte water.
Komt de arend, eens geholpen,
om te redden Wänämöinen.
Draagt op zijne rug hem noordwaarts,
naar het nimmerlichte Noordland,
zet daar Wänämöinen neder
rust dan weg weer door de luchten.

koren zingen

Wänämöinen zat terneder
weende daar en klaagde lude
aan het strand der wijde zeeën,
bij de onbekende landtong.

Honderd worden in zijn zijde,
duizendmaal door wind geslagen.
Wänämöinen weende bitter,
vele dagen, vele nachten.
Wist geen weg die hij kon volgen,
wist daar ook geen pad te vinden
dat naar eigen landstreek voerde,
naar hem welbekende streken.

Was hij maar in Kalewala,
't land waar eens hij was geboren,
waar geleefd hij had tot heden,
waar hij kende alle wegen.
Loohi, huisvrouw van Pochiola
hoorde Wänämöinen's wenen.
Nam hem mee naar eigen hoeve,
droeg de man, de gans doorweekte.
Geeft hem eten, wrijft zijn leden,
tot hij weer geheel doorward is.
Weltra is de man genezen,
is de sterke held gezond weer.

Loohi
Wen niet meer, o Wänämöinen
'n mooie tijd kun jij hier hebben.

Wänämöinen
'k Eet niet graag de vreemde spijsen,
'k ben niet graag in vreemde streken.
Schepper, geef mij toch genadig,
dat ik huiswaarts weer mag keren,
naar het dierbaar land der vaartren!

Loohi
Wat zou je mij willen geven
als ik jou naar huis zou brengen?

Wänämöinen
Welke wens zou jij wel hebben,
als je mij naar huis zou brengen?
Wil je soms een muis vol goud wel
of een hoed vol glanzend zilver?

Loohi
O, jij wijze Wänämöinen,
goud deugt slechts voor kinderspeelgoed,
zilver voor de sledebellien.
Kun je mij de Sampo smeden,
mij de bonte deksel haan'tren,
uit de top van zwaneveren,
uit de melk van jonge vaarzen,
uit een enk'le gerstekorrel
uit een enkel plukje schaapswol.
Ja, dan geef ik jou mijn dochter,
geef de jonkvrouw als beloning,
'k breng je terug naar eigen landen,
weer terug naar Kalewala.

Wänämöinen
Ik kan niet de Sampo smeden,
niet het bonte deksel haan'tren.
Breng mij 't rug naar Kalewala,
'k zal je Ilmarinen zenden,
hij kan jou de Sampo smeden.

koor
Loohi spant nu in het veulen,
plaatst de oude Wänämöinen
in de voorbereiden slede,
spreekt ten afscheid deze woorden:

Loohi
Hem slechts geef ik mijne dochter,
die de Sampo mij kan smeden.
'n Goede raad moet ik nog geven,
hef je hoofd niet in de hoogte,
rek je hals niet om te kijken,
voor de avond is gevallen.
Hef je 't hoofd toch in de hoogte,
onheil zal dan vast geschieden,
't noodlot zal je achterhalen.

koren zingen
Wänämöinen sloeg het veulen
opdat het heel snel zou lopen,
weg uit noordlands duist're oorden,
't rug naar 't land van Kalewala.
Noordlands wonderschone jonkvrouw,
glansde aan de hemelkoepel
op de regenboog gezeten,
strandend in haar licht-gewaden.
Lustig suist het weverspoeltje,
vliegt de spoel haar door de handen,
weeft daarin ook zilverdraden.
Naar omhoog kijkt Wänämöinen
ziet de maagd van 't hoge Noorden.
Wänämöinen vraagt haar dringend,
noodt haar in zijn slee te komen.
Wänämöinen moet haar bouwen
uit de splinters van haar weefsel
'n wonderboot die vrij kan varen,
zelf het water in kan glieden.
Wänämöinen kan niet bouwen,
't wonderschip de jonkvrouw vroeg hem.
Zonder wonderschone jonkvrouw,
keert hij 't rug naar Kalewala.

koor
't rug in 't land van Kalewala
gaat de zanger naar de smeder.
Wänämöinen, oud en wakker,
treedt de warme smidse binnen,
vinct daar smeder Ilmarinen.

Ilmarinen
O, jij oude Wänämöinen,
waar ben jij geweest zo lang toch?

Wänämöinen
Veel heb ik jou te vertellen:
in het noordland is een jonkvrouw,
van haar slapen straalt het maanlicht,
van haar borst het licht der zonne.
't is de allerschoonste jonkvrouw!
Als je Loohi smeedt de Sampo
krijg je 't meisje als beloning.

Ilmarinen
O, jij oude Wänämöinen,
toegezegd heb jij mij vast al,
daar in 't nimmerlichte Noordland,
om je eigen hoofd te redden,
om je zelve los te kopen.
Nimmer van mijn leven ga ik,
naar het donk're, duist're Noordland.

koren zingen
Wänämöinen zingt nu krachtig,
toverspreuken, toverzangen.
Voert zo smeder Ilmarinen
naar het donk're land in 't noorden.
Noordlands huisvrouw van Pochiola,
spreekt tot hem dan deze woorden:
O, jij smeder Ilmarinen,
wil jij mij de Sampo smeden?
Dan smeedt smeder Ilmarinen,
smeedt met welgerichte slagen,
klopt gezwind met sterke hamer,
smeedt met ware kunst de Sampo:
uit de top van zwaneveren,
uit de melk van jonge vaarzen,
uit een enk'le gerstekorrel
uit een enkel plukje schaapswol.

koor zingt
Noordlands huisvrouw is vol vreugde,
brengt alras de grote Sampo,
weg naar Noordlands rotsgebergte,
in de schoot der kopertnevels.
Toen vroeg smeder Ilmarinen,
aan de huisvrouw van Pochiola,
om de dochter de beloofde
en sprak daarbij deze woorden:

Ilmarinen
Wil je mij de jonkvrouw geven,
nu de Sampo u gesmeed is?

jonkvrouw
Ach, mijn lieve Ilmarinen,
als ik met u me zou trekken,
wie zou dan in 't volgend voorjaar,
hier tot roep de koekoek brengen?
Ongeplukt de bessen blijven,
zang klinkt niet meer langs de oevers,
niemand zwerft meer door de bossen,
als ik met u mee zou trekken.
'k Zal wel nooit ter wereld willen
scheiden van mijn meisjesdagen.

koor
Ilmarinen nu, de smeder,
boog het hoofd, was zeer droefgeestig.
reist terug naar eigen streken,
naar het land van Kalewala.

Wänämöinen komt nu kijken,
bij de smeder Ilmarinen.
Vraagt aan smeder Ilmarinen:

Wänämöinen
Ilmarinen, beste broeder,
heb je nu gesmeed de Sampo?

Ilmarinen
Ja, reeds maakt de nieuwe Sampo.

koor zingt
Wänämöinen, oud en wakker,
wilde zich de jonkvrouw halen.
Bouwt zichzelf een schip uit planken,
maakt gereed zich voor de tocht nu.
In de vroege morgenstond,
duwde hij zijn schip in 't water,
hijst de zeilen aan de masten,
zeilt in 't scheepje naar het noorden.
Aan de punt van 't mistig eiland
zit Annikki, schone jonkvrouw,
moet de kieren helder spoelen.
Ilmarinens zuster is zij.

Over wijde zee haar blik gaat,
ziel daar op de zee iets donkers.
't Was het schip van Wänämöinen,
't komt steeds naderbij gevaren.

koor

Annikki, de goede jonkvrouw,
roept haar vraag naar 't vreemde vaartuig.

Annikki

Waarheen ga jij, Wänämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wänämöinen

Ik reeds ga de zalmen vangen
nu de paartijd is begonnen.

Annikki

Lieg niet zulke grove leugens!
Nergens hebt jij net noch snoeren.
Waarheen ga jij, Wänämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wänämöinen

Ik voer uit voor 't ganzenjagen
in de open watervlakten.

Annikki

'k Weet de leugen op te sporen!
Vroeger ging mijn oude vader
graag en vaak op ganzen jagen.
Goed bespannen was zijn boog dan,
koppels flinke zwarte honden
aan de ketting vastgebonden.
Spreek de waarheid, Wänämöinen,
waarheen voert de reis je werktijk?

Wänämöinen

Als ik nu eens ver wil trekken,
waar een strijd wordt uitgestreden.
Naar het krijgsgewoel ik wil nu,
waar het bloed wel kniehooch opspat.

Annikki

'k Weet wel hoe men trekt ten strijde.
Eens trok ook mijn lieve vader
op naar wilde strijdtonelen.
Aan de sterven hingen bogen,
zwaarden onder elke roelbank.
Spreek nu eindelijk de waarheid
laat je grove leugens varen.
Waarheen ga jij, Wänämöinen,
waarheen vaar jij, vriend der golven?

Wänämöinen

'k Zal nu slechts de waarheid spreken
ook al loog ik eerst een beetje:

'k Wil de jonkvrouw huiswaarts voeren,
'k wil het mooiste meisje nemen,
uit het nummerlichte Noordland.

koor

Toen Annikki, schone jonkvrouw,
eindelijk de waarheid hoorde,
pakte zij haar rokken samen,
rent nu snel met grote stappen
naar het huis van Ilmarinen.
Haastig gaat zij naar de smids.

Annikki

Broeder, smeder Ilmarinen,
smeed voor mij een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor mijn oren.
Dan zal ik de waarheid zeggen,
spreek ik tot je zonder leugens.

Ilmarinen

Spreek je tot mij goede woorden,
dan smeed ik een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor je oren.

Annikki

O, jij broeder Ilmarinen,
hoop jij eens naar huis te voeren
haar, met wie jij je verloofd hebt?
Weet dan nu dat Wänämöinen
vaart naar 't nummerlichte Noordland,
om te roven wat jou toekomt.
Hij wil nemen wat jou lief is,
wil de maagd van 't hoge noorden.

Ilmarinen

Annikki, mijn lieve zuster,
'k smeed voor jou een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor je oren.
Warm nu snel het goede badhuis,
dat ik mij de leden reinig.

koor zingt

En de smeder Ilmarinen
smeedt al wat de jonkvrouw wenste.
Smeed voor haar een nieuwe weefspoel,
ringen, hangers voor haar oren.
Gaaf dan heen om zich te baden.
Wast zichzelf nu heel grondig.
Boent tot blank is heel zijn lichaam,
wast zijn leden tot zij stralen.
Wonderschoon zijn nu zijn wangem,
warme gloed straalt uit zijn ogen.
Kleed zich dan met nieuwe kleren,
rijk getooid met honderd-siersels.
Knechten spannen in de slede
voor de reis naar 't verre Noordland.
Voor 't vertrek bidt Ilmarinen,
wendt tot Oekko zich daarboven:

Ilmarinen

Zend, o Oekko, verse sneeuw neer,
laat de witte vlokken vallen,
dat de sleet zeer snel kan glijden,
suizend over 't sneeuwdek gaan zal.
Zegen ruste op mijn teugels,
Jumala, bescherm mijn slede,
spaar de teugels voor het breken,
hoed op snelle tocht de slede!

koor zingt

Ilmarinen grijpt de teugels,
springend jaagt het paard de weg op.
In de ogen vliegt het stuitzand,
hoog spat op het ziltte water.
Jaagt zo één dag, nog een tweede,
jaagt ook nog een derde dag zo;
eindelijk, ten derde dage,
haalt hij in dan Wänämöinen.

Ilmarinen

O, jij oude Wänämöinen,
uit wij gingen om te werven,
in het noorden, schone jonkvrouw.
Laat in vrede 't eens ons worden,
laat ons geen geweld gebruiken
om de maagd ons te verwerven.

Wänämöinen

Dat wil ik je wel beloven,
dat ik niet haar zal ontvoeren;
hij zal krijgen 't mooie meisje
aan wie zij zichzelf wil geven.

koor

Korte tijd was slechts verlopen
in een oogwenk was 't gebeurd reeds.
(de hond blaft)
Hoor, daar blafte reeds de huishond,
de behoever van de hoeve
in het nummer lichte Noordland.

huishoer van Pochjola

Ga, mijn dochter, kijk eens buiten!
Onze grijze liet zich horen.

dochter

'k heb geen tijd, mijn lieve vader,
'k moet de grote stal verzorgen,
'k moet de helle kudde hoeden,
met de steen het meel nog malen.
(de hond blaft weer)

huishoer van Pochjola

Ga mijn oudje, kijk eens buiten!
Aangestlagen heeft de waakhond.

oude vrouw

'k heb geen tijd en ook geen zin, hoor,
'k moet de maaltijd nog bereiden,
'k moet de broden eerst nog bakken,
'k moet het deeg heel krachtig kneden.
(weer blaft de hond)

huishoer van Pochjola

Altijd doet de vrouw bedravig,
meisjes hebben veel om handen.
Ga mijn zoon en kijk eens buiten!

zoon

'k heb geen tijd om te gaan kijken.
'k moet de stompe bijl nog slijpen,
'k moet een stapel hout nog kloven.
(weer blaft de hond)

huishoer van Pochjola

Dan zal ik naar buiten gaan nu
om te zien wie komt nu nader.

Vreemden zijn op weg hiertoe;
zeiend nadert ons een scheepje,
over blauwe rug der golven.
Aangegleden komt een slede
over 't strand nabij de heuvels.

huishoer van Pochjola

Hoe vernemen wij de reden
waarvoor hier de vreemden komen?
Leg een tovertrak in 't vuur nu,
'n twijg van lijsterbessenstruiken.

Er vloeit honing uit het takje.
Dan zijn gasten die nu komen
flinke vrijers van de jonkvrouw.

huishoer van Pochjola

Die daar in het schip nu nadert
is de oude Wänämöinen,
bergt in 't schip een rijke voorraad,
kostbare schat ligt op de bodem.
Die daar rijdt in snelle slede
is de smeder Ilmarinen,
die brengt louter lege leugens.

Haal een kruik met honingdrank nu.
Geef de kruik dan aan de vrijer
die je bent van zins te volgen.
Geef hem toch aan Wänämöinen.
Schatten brengt hij met zich mede.

jonkvrouw

Lieve moeder, die mij grootbracht,
'k zal de rijkdom niet verkiezen,
niet de man met grote wijsheid.

Smeder Ilmarinen kies ik,
moedig man met edel voorhoofd,
met het moede, sterke lichaam.
Hij die smeede ons de Sampo,
die het deksel heeft gehandeld.

Huisheer van Pochjola
O, je bent een heel dom schaapje!;
Jij kiest smeder Ilmarinen,
van wiens voorhoofd immer zweet drupt.

Jonkvrouw
Wänämöinen wil ik nimmer,
'k wil geen oude man verzorgen,
'k zou veel moeite met hem hebben.
Mij verveelt te snel die grijsaard.

Koor
Toen bereikte Wänämöinen
't einddoel van de reis als eerste.
Bij de voordeur, aan de deurpost,
spreekt hij woorden die zo klinken:

Wänämöinen
Wil jij, schone jonkvrouw, worden
mijn gezellin voor het leven?
't Daag'lijks leven met mij delen
als mijn teerbeminderde hoesje?

Jonkvrouw
Heb je reeds het schip getimmerd
uit de splinters van mijn weefklos,
uit de resten van mijn speeltje?

Wänämöinen
'k heb een heel goed schip getimmerd
goed gevoegd zijn alle naden,
weer en wind en storm 't weerstaan kan.

Jonkvrouw
Mij bevalt een zeeman echt niet.
Daarom wil ik jou niet volgen.

Koor
Smeder Ilmarinen zelf,
drong de kamer haastig binnen.
Honingdrank reikt hem de jonkvrouw,
kruikje vol met zoete mede.

Ilmarinen
Niet zal ik de kruik beroeren,
eer ik weet wat is het antwoord.
Is bereid de lang verwachte,
zij, die mij steeds uit de slaap hield?

Loohi
Moeite heeft zij nog te tuwen.
Eerst zul jij het veld beploegen,

vol met slangen, vol met adders.
Huis heeft hem eens geploegd reeds,
halfgeploegd liet toen mijn zoon'tje,
ongeploegd, 't verder liggen.

Koor
Diep verslagen is de smeder,
Hoe zal hij de jonkvrouw winnen?
Ilmarinen, hij, de smeder,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinen
Dochter van de nacht en scheem'ring,
denk je 't rug nog aan de tijden,
toen de Sampo ik gesmeed heb?
Toen jij dure eden zwoer mij.
Voor de God die openbaart zich,
legde jij af de gelofte,
mij te volgen voor het leven.
Maar je moeder wil niet geven,
wil haar dochter mij niet gunnen.
Eerst moet 'k ploegen 't veld vol slangen.

Jonkvrouw
O, jij smeder Ilmarinen,
hamermeester aller tijden.
Smeed nu snel een gouden ploegschaar,
toot hem rijk met glanzend zilver!
't Slangenveld zul jij zo ploegen.

Koor
En de smeder Ilmarinen
hamermeester aller tijden,
legt het goud dan in de vuurhaard,
brengt het zilver daar tot smelten.
Smeed daaruit een sterke ploegschaar.
Smeedt ook schoenen zich van ijzer,
smeedt van louter staal nog schenen,
smeedt een hemd geheel van ijzer,
en een handschoen, ook van ijzer.
Gaaf dan heen om 't veld te ploegen.
Koppen ziet hij, die daar kronk'len,
slangen, die voortdurend sissen.
Hij spreekt woorden die zo klinken:

Ilmarinen
Slangebroed, door God geschapen,
slangen, wijk nu van mijn wegen
en verdwijn in stoppelvelden!
Sliep nu, slechtaards, in de strukken!
Hef je dan toch nog je kop op,
Oekko zal je nek dan breken!

Koor
Ilmarinen ploegt de akker,
ploegt het heide veld vol slangen.
Werpt de slangen op bij 't ploegen,
heft de adders op bij het akker'en.

Ilmarinen, moedig smeder,
keert terug en spreekt tot Loohi:

Ilmarinen
'k Heb geploegd het veld vol slangen.
Geef je nu je dochter eind'lijk?
Geef je mij nu mijn geliefte?

Loohi
'k Zal je mijne dochter geven,
als je brengt Tuoni's beer hier,
als Manala's wolf jij teugelt,
uit het woud van Tuonela.
Velen trachten ze te temmen,
geen van hen kwam ooit weedom hier.

Koor
Ilmarinen, hij, de smeder,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinen
'n Nieuwe opdracht is gegeven.
'k Moet Manala's wolf betug'len,
'k moet Tuoni's beer hier brengen
uit het woud van Tuonela.

Jonkvrouw
O, jij smeder Ilmarinen,
hamermeester aller tijden,
smeed uit staal de goede teugels,
maak dan riemen, ook van ijzer.
Vang daarmee de beer van Tuoni,
teugel zo de wolf van Manala!

Koor
En de smeder Ilmarinen
hamermeester aller tijden,
smeed uit staal dan sterke teugels,
maakt dan riemen, ook van ijzer.
Gaaf de dieren dan betug'len.
Spreekt daarbij dan deze woorden:

Ilmarinen
Terheuter, neveldochter,
stuur mij snel nu dichte nevels,
trek een nevellichte schaduw,
waar de wilde dieren toeven,
dat zij mij niet horen kunnen
en voor mij niet op de vlucht slaan.

Koor
Dan hij teugelt wilde wolsmul,
ook de beer slaat hij in ketens
in de velden van Tuoni.
Ilmarinen, moedig smeder,
keert terug en spreekt tot Loohi:

Ilmarinen
Geef mij, oude, nu je dochter.
'k Heb gehaald Tuoni's beer nu,
'k teugelde Manala's wolf reeds.

Loohi
'k Geef je dan mijn lieve schatje,
als je vangt de grote snoek eerst,
uit de stromen van Tuoni,
zonder strikken uit te zetten,
zonder ook een net te trekken.
Velen wilden hem wel vangen,
geen van hen kwam ooit weedom hier.

Koor
Ilmarinen, hij, de smeder,
angstig wordt het hem te moede.
Ilmarinen is in nood nu,
zoekt de jonkvrouw in haar kamer.
Spreekt tot haar dan deze woorden:

Ilmarinen
'n Zware taak is mij gegeven,
zwaardere nog dan alle and're.
'k Moet de grote snoek gaan vangen
uit de stromen van Tuoni,
zonder strikken uit te zetten,
zonder ook een net te trekken.

Jonkvrouw
O, jij smeder Ilmarinen,
hamermeester aller tijden,
laat toch alle zorgen varen.
Smeed een adelaar uit vuurgloed,
smeed een grote vlamenvogel!
Deze zal de snoek gaan vangen
uit de stromen van Tuoni.

Koor zingt
En de smeder Ilmarinen
hamermeester aller tijden,
smeedt een adelaar uit vuurgloed,
smeedt een grote vlamenvogel!
En de smeder Ilmarinen
hamermeester aller tijden,
smeedt de klauwen uit het ijzer,
uit het harde staal de nagels.
Snel verheft zich nu de aad'laar
stijgt in snelle vlucht naar boven
om de grote snoek te vangen
uit de stromen van Tuoni.
't Oog bespiegelt de sterke snoek reeds,
ziet het vette, sterke ondiep.
Dan schiet snel omhoog de arend,
laat zich vallen op het ondiep.
Een maal, twee maal strijdt de arend
met het ondiep uit de diepte.
En een derde keer valt aan nu
met geweld de reuzenvogel.

Start omlaag met ijs'ren klauwen,
vlammen stralen van zijn vleugels,
pakt de snoek met beide klauwen,
sleurt het onder uit het water.
Aad'laar draagt met ijs'ren klauwen
nu de snoek naar hoge eiken.
Wil ook zelf van 't onder proeven,
werpt de kop slechts naar beneden.
Ilmarinen keert terug nu,
met de grote kop van 't monster,
als geschenk voor Noordlands huisvrouw.
Sprak daarbij dan deze woorden:

Ilmarinen
'k Heb geploegd het veld vol slangen,
'k Heb Manala's wolf beteugeld,
'k Heb Tuoni's beer geketend,
'k ving de snoek uit donk're diepten;
Zul je nu je dochter schenken,
eindelijk de jonkvrouw geven?

Loohi
Heel verkeerd heb je gehandeld
door de kop er af te nemen.

Ilmarinen
Zonder schade vangt men nummer,
altijd gaat er iets verloren.
'k Heb Tuoni's vis gevangen,
opgehaald uit donk're diepten.
Is de jonkvrouw eindelijk klaar nu,
bruid, op wie ik zo lang wachtte?

Loohi
Klaar is inderdaad de jonkvrouw,
zij, op wie je zo lang wachtte.

Ziet de dap're Ilmarinen,
hij zal worden onze schoonzoön.

koor zingt
Welke zangen gaan wij zingen?
Welke wijzen zal men horen?
't Drinkgelag als dat der goden.
Lang bereidt men voor de bruiloft,
lang verzamelt men de voorraad.
Veel moest worden aangedragen
voor het grote feest in 't noordland.

En de huisvrouw van Pochjola
loopt gestadig heen en weder.
Geef de opdracht vlees te braden,
vele vaten bier te brouwen.
Als gedaan is al het werken,
als men bruiloft kan gaan vieren,
stuurt de huisvrouw van Pochjola,
boden uit die gasten noden.

huisvrouw van Pochjola
Roep de mensen allen samen,
voor het feest dat wij gaan vieren.
Vraag de armen, vraag de dorst'gen,
vraag de blinden, vraag de kreupelen.
Nood het hele volk van 't Noorden,
nood het volk van Kalewala,
nood de oude Wänämöinen.

dienstmeid
Ik zal noden, die gij noemde,
Nood het hele volk van 't Noorden,
nood het volk van Kalewala,
nood de oude Wänämöinen.

koor zingt
Al het volk stroomt nu tesamen,
om het bruiloftsfeest te vieren
Heel het volk van 't hoge Noorden,
ook het volk van Kalewala.
Wie zal zingen tot het bruispaar,
wie moet er het lied aanheffen,
wie zal er zijn tong doen klinken,
op het feestmaal in het Noorden?

koor
Niemand wil de lied'ren zingen,
zingen op het bruiloftsfeestmaal.

knaapje
'k Ben nog klein en jong van jaren,
'k Ben heel zwak en teergebouwd slechts.
Als de neven niet gaan zingen,
sterkeren niet willen spreken,
krachtigen niets ondernemen,
zal ik, mager knaapje zingen
deze mooie dag ter ere.

koor
Op de kachel lag een oude,
gaf ten antwoord deze woorden:

oude man
Zingen moeten hier niet kind'ren,
kinderliedjes zijn vol leugens.
Laat de wijsheidsvolle zingen,
hij die op de muurbank zit daar:

Wänämöinen
Is er onder alle jeugd hier
niemand die het lied kan zingen
zingt ter ere van de avond?

oude man
Nooit nog heeft men hier vernomen,
van een meer begaafde zanger,
dan ik was in jonger jaren.

Nimmer kan ik het begrijpen,
wat mijn sterke stem deed breken,
wat mijn zuiv're stem deed dalen.

Wänämöinen
Als geen ander hier kan zingen,
dan zal ik het bruidslid zingen.
Niet veel waard zijn mijne zangen,
slechts gering is al mijn werken.
Als de Schepper zou gaan zingen,
met zijn milde mond zou spreken,
zong hij machtig wonderlied'ren,
waarlijk grote toverwoorden,
sprak en zou al sprekend scheppen.
Moge God het eens vergelden,
moge Schepper hen belonen;
onze gastheer aan zijn tafel,
onze gastvrouw bij haar voorraad,
ook hun zonen bij hun netten,
ook hun dochters aan de weefspoel.
Dat berouw zij niet gevoelen,
over dit zo lange feestmaal.

koor
Velen zouden nu nog spreken,
spreken woorden vol van wijsheid,
tot de bruid en ook de brui'gom.

Huisvrouw van Pochjola
Ga, verkochte jonkvrouw, henen,
volg hem, smeder Ilmarinen.
't Uur van afscheid is genaderd,
tijd van scheiding aangebroken.
Heb je nooit, mijn jonge meisje,
overdacht en overwogen,
of 't besluit niet overijid was.
Vadershuis zul je gaan missen,
weg ga je van moeders zijde.
Mooi was toch je jonge leven,
in je goede vaders woonhuis.
Nimmer had je grote zorgen,
hoefde niet veel na te denken.
Vrijheid had je als een vlinder.

Jij gaat nu, mijn jonge meisje,
voor het leven nu verlaten,
vaders dak en moeders zijde.

koor
Ach, hoe zucht het arme meisje,
zucht heel diep en haalt diep adem.
In haar hart leeft grote kommer,
tranen staan reeds in haar ogen.

jonkvrouw
Ik geloofde heel mijn leven,
dat men achte niet de meisjes,
als zij blijven bij hun ouders,
onder 't dak van vaders woning,

in het huis van oude moeder.
Ik geloofde heel mijn leven,
dat geacht wordt dan de jonkvrouw,
als zij heengaat om te huwen.
Reeds vervuld is wat ik hoopte,
't ogenblik van afscheid nadert.
'Toch ga 'k niet met vreugd' in 't harte,
't afscheid nemen doet mij huilen.

oude vrouw
Zie je't nu, mijn jonge meisje!
Weet je nog wat ik gezegd heb!
Kijk niet vrolijk uit naar vrijers,
luister niet naar mooie woorden.
Maar je hebt geen acht geslagen,
niet geluisterd naar mijn woorden.
Nu zul jij de hardheid voelen,
van een nieuwe, harde leerschool.
Vol verdriet zul jij daar werken,
o, ij arme, arme dochter.

koor
En het arme meisje zuchtte,
zuchtte diep en haalt diep adem.
Bitter ving zij aan te wenen,
weende handen vol met tranen.

Jonkvrouw
O, mijn zusters, mijn geliefden,
'k kan het echt niet goed begrijpen
wat het is dat mij bedroefd maakt.
'k Wilde als de koekoek leven,
'k wilde over heuvels vliegen.
'k Vlieg niet weg zoals de koekoek,
vrolijk roepend over heuvels.
'k Lijk veel meer een waterhoentje,
dat in 't koude water dobbert,
veren schudt in ijsig water.
O, mijn vader, o mijn moeder,
waarom moet ik tranen wenen,
al dit leed alleenig dragen,
waarom heb ik zware zorgen,
voel ik mij zo diep bekommerd?

knaapje
Waarom jonkvrouw, moet gij wenen?
Kijk eens naar je rechterzijde,
daar staat hij, de sterke smeder.
goed is hij, zijn paard geweldig.
Jij hebt nu de allerbeste,
'n grote held heb jij verworven.

koor
Goede raad moet nu de jonkvrouw,
wijze woorden moet zij horen.
Wie zal haar die raad wel geven,
zal haar wijze woorden spreken?
Osmotar, als vrouw ervaren,
geeft de goede raad aan 't meisje.

Osmotar

Bruidje, lieve kleine zuster,
Ga nu naar de and're hoeve.
Laat drie dingen hier slechts achter:
dromen, die bij daglicht komen,
lieve woorden van je moeder
en de smaak van verse boter.
Laat je dromerijen achter,
gooi de ondeugd bij het haardvuur,
alle traagheid op de vloeren.
Nieuwe deugden moet je leren,
oude kun je wel vergeten.
Vaderliefde laat je achter,
nieuwe vader moet je eren.
Dieper moet je je nu bukken,
goede woorden steeds weer spreken.
Moederliefde laat je achter,
moet je nieuwe moeder eren.
Dieper moet je je nu bukken,
goede woorden steeds weer spreken.

koor

Goede raad kreeg reeds de jonkvrouw,
goede weg werd haar gewezen.
Nu spreek toe ook nog de brui'gom,
woorden die zijn hart vervullen.

1e broeder

Bruidgom, mijn beste broeder,
hoor nu wat ik je wil zeggen.
Loof, o brui'gom, wat jou toevalt,
loof nu wat je hebt ontvangen.
Goed is wat je hebt gewonnen,
goed is wat jou schonk, de Schepper.
Ga je nu de reis beginnen,
rijd je weg van deze hoeve,
o, behoed het mooie meisje,
zorg goed voor je schone jonkvrouw.

2e broeder

Laat toch nimmer, Ilmarinnen,
wenen bitter onze jonkvrouw.
Heeft zij toch een somber uurtje,
span het paard dan voor de slede,
rijdt haar vlug naar 't huis in't noorden.

3e broeder

Laat toch nimmer, Ilmarinnen,
't schone kind een dienstster wezen.
Nimmer in haar vaders woning,
gold zij als een dienaarssse.

4e broeder

Nimmer mag je, Ilmarinnen,
deze jonkvrouw slecht behand'len.
Sla haar nooit met leren riemen.
Nimmer werd de jonkvrouw vroeger,
nimmer in haar vaders woning,
met de leren riem geslagen.

1e broeder

Bruidgom, geliefde jongling!
Ben je goed voor onze jonkvrouw,
vriend'lijk word je dan ontvangen
als je komt in vaders hoeve.

koor

Welgemeend waren de woorden,
tot het bruidspaar uitgesproken.
Nu was dan de tijd gekomen,
om de bruid en ook de brui'gom,
toe te zingen bij hun dansen.
Ja, zij allen wilden feesten,
samen dansen en ook zingen.
(er wordt gedanst)
Weldra was de tijd gekomen,
om te gaan naar Kalewala,
't land waar zij dra zouden wonen.

jonkvrouw

't Uur van scheiden nadert snel nu,
'k moet nu weldra afscheid nemen.
Mij bedrukt het te vertrekken,
van de wonderschone hoeve,
waar mijn jeugd heeft plaatsgevonden,
al die blijde kinderjaren.
Dank zij u, o lieve vader,
voor wat gij mij hebt gegeven.
Dank ook u, mijn lieve moeder,
voor het wiegen en het voeden,
voor het dragen in uw armen.
Dank aan jullie, beste broeders,
dank aan jullie, lieve zusters,
dank ook zij mijn jeugdvriendinnen,
speelgenoten van mijn leven.
Onze Schepper laat het zonlicht
en de maan en alle sterren,
schijnen ook op and're plaatsen,
niet alleen op vaders hoeve
en het zo geliefde jeugdland.
Ook in 't vreemde, onbekende,
daar zal ook het zonlicht stralen
en de milde maan zal schijnen.
Nu vaarwel, gij schone hoeve,
vaarwel, veld en bos met bessen,
bermen met je bonte bloemen,
heide met je vele kruiden,
mooie heuvels met je berken.

koor

Smeder Ilmarinnen nam nu
schone jonkvrouw met zich mede.
Zij vertrokken van de hoeve,
naar het land van Kalewala.
Zingend bleven allen achter,
zong en lied'ren, die zo klinken: